

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՄԻՅԱՍԻ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 2

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՅԻՍ 18, 1912.

Ն⁰ 20

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԿԻՒՆԱՀ ՎԷ ՔԷՖԱՐԷԹ

4.

Ատէմին հայաթընտա կիւնահ թէսմիյէ էթտիյիմիզ տիւզէնսիզիյէ տաիր շու իքի նօզթայա տալի տիգզաթ էյլէյէլիմ, էվիէյա, պու տիւզէնսիզիք ֆարզ էտէր քի, ատէմին գապիլիյէթլէրի վէ անըն մէվնուտիյէթ մագսէտի եախօտ իճէալը փէք եիւքսէք տիր։ Ախլագի քէմալ՝ ա- տէմին սալթ պիր թագըմ՝ խարիճի էվա- միրէ իթաաթ էթմէսի, վէ կիւնահ եա- լընըզ օ էվամիրէ մուղայիր մուամէլէ էթ- մէսի տէյիլ տիր։ Ատէմ քէնտի հայա- թընտա պիր թագըմ մագսէտլէր վէ հա- գիգաթլար իզհար էթմէք իչիւն խալգ օլունմըշ օլուպ, օ հագիգաթլար վէ մագ- սէտլէր քէնտի բուհունտա խուլգի պիր սուրէթտէ եէրլէշմիշ տիր, եանի ախլագի շէրիաթ էսասէն խարիճի տէյիլ՝ անճագ տէրունի վէ խուլգի տիր։ Մէսէլա, ուրգաթ էթմէքիք, Ալլահն ֆիլան պիր քիթապ տա նէի էթտիյի իչիւն կիւնահ տէյիլ, անճագ ինսանըն թապիաթընա վէ բուհու- նըն էսասլարընա մուղայիր օլտուղու իչիւն կիւնահ տիր։ Սըրգաթը Ալլահ պիլէ էմր էթսէ օ պիր ֆագիլէթ օլմագ։ Գոնշուլը

սէվէքլիք, եախօտ վալիտէյնէ հիւրմէթ, եախօտ իսթիգամէթ, էմր էտիլմիշ օլտու- ղու իչիւն ֆագիլէթ տէյիլ, անճագ պուն- լար ինսանըն էն եիւքսէք թապիաթ վէ գապիլիյէթլէրինն մաթլուպաթը օլտուղու իչիւն ֆագիլէթ տիր, վէ ասլընտա ֆա- գիլէթ օլտուղու իչիւն էմր էտիլիլէր։ Ախ- լագի ալագ ալար ատէմ իչիւն խուլգի տիր։ Վաղաա՝ պաղը ֆարզլարըմըզ հալ ու քէյֆիյէթլէրին թէպէտտիլիւ իլէ թէպ- տիլ օլուր։ Լաքին օ նէվ ֆարզլարը տա թէֆիթիշ էթմէք կէօրէճէյիզ քի, անլէրի ֆագիլէթ գըլան խուսուս օ թէպէտտիլ էտէն ճիհէթ տէյիլ, անճագ անտէ թէ- պէտտիլ էթմէյէն էսասի պիր ունսուր վար տըր սա, օ տըր։ Մէսէլա, էվլատըն վալիտէյնէ իթաաթ էթմէսի պու կիւն ֆարզ իքէն, եարըն վալիտէյն քէնտի էվլա- տընա սըրգաթ էթմէյի էմր էթսէ իթաաթ ֆարզ օլմագ տան չըգար, օ զէման վալիտէյ- նէ իթաաթ էթմէմէք ֆարզ տըր։ Զի- րա էվիլէլքինտէ իթաաթըն էսասը էվ- լաա վալիտէյն ալագասը տէյիլ, վալի- տէյնին խայր ու շլըրի էվլատտան աահա էյի թէմնիզ էթմէսի ֆարգիյէսի իտի։ Լաքին չիմտի վալիտէյն սըրգաթը էմր էտէ- րէք, ոնուն օ իգթիտարտան մահրում օլ- տուղու թէպէյիլէն էթտի վէ իթաաթ թա-

լէպ էթմէք հազգընտան սագիթ օլտու :
 Լաքին ատէմտէ պու ախլագի էսապար
 եանի ախլագի քէմալըն էսապ օլան հազի-
 գաթ վէ մագսէտլէրէ վագըֆ օլան գապի-
 լիյէթլէր անա նէրէտէն վէրիլմիշ տիր : Պու
 սիւալըն ճէվապը աչըզ տըր, պունլար անա
 Ալլահտան վէրիլմիշ տիր , վէ եալընըզ է-
 վամիր վէ նէվահի մագամընտա տէյիլ
 անճագ խուլզ ու թապիաթ մագամընտա
 եանի մէվճուտիյէթ մագսէտի սուրէթին-
 տէ վէրիլմիշ տիր : Ալլահ ատէմի խալզ էթ-
 մէյի միւրաա էթտիքտէ անըն իչիւն քէնտի
 ֆիքրինտէ կիւղէլ վէ միւքէմմէլ հաթթա
 իլահի պիր իսհալ թէրթիպ էթմիշ տիր :
 Պու իսհալըն էսապարը Ալլահըն զաթընտա
 տըր . զիրա Ալլահ անճագ քէնտինէ լալըզ
 օլան մագսէտլէր թէրթիպ էտէր : Հազի-
 գի ատէմիք՝ Ալլահըն ատէմ իսհալընա
 միւթապըզ օլմագ տըր , վէ ատէմլիյի
 թախրիպ էտէն ֆիլիլէր Ալլահըն զաթընա
 վէ մագսէտլէրինէ մուխալիֆ օլան ֆիլիլէր
 տիր : Շու հալտա ախլագի քէմալ վէ
 ֆագիլէթ՝ Ալլահըն ատէմ հազգընտա օլան
 ճէլիլ մագսէտինէ վէ ինտանըն էն եիւքսէք
 գապիլիյէթինէ մուվաֆըզ իչէմէք տիր .
 կիւնա հսէ Ալլահըն օ թէրթիպաթընա
 մուխալիֆ վէ ատէմին ատէմլիյինէ մուղա-
 յիւ ֆիլիլէր տիր :

Լաքին ատէմ Ալլահըն թէտպիրլէրինի
 իպթալա գատի՞ր մի տիր : Իչմէ նալարը
 տիգգաթ ճէլպ էթմէք իսթէտիյիմիլ տի-
 կէր խուսուս պունա միւթէալլիգ տիր :

Սաւնիէն , Ատէմ ախլագի հայաթընտա
 հուրը իրատէթէ մալիք տիր , օ մուխթար
 տըր : Վագաա ատէմին քէմալը էմրինտէ
 նիչէ ճիհէթլէր վար տըր քի , ինսան օ-
 րատա մուխթար տէյիլ տիր : Մէսէլա ,
 նէմա վէ թէքէմմիլիւն տէրէճէլէրի վար ,
 պունտա պիգզարուր ֆէրտին նագըս պու-
 լունտուղու ճիհէթլէր օլուր : Օնուն մա-
 լիւմաթճա վէ իգթիտարճա մահտուտիյէ-
 թի , անըն ճէսէտի , թէվէրրիւս էթտիյի

մէյլէրի վէ մուհիթի , հէփ քէնտինին
 նէմապընտա ֆաիլ ունտուրլար տըր , պուն-
 լար իսէ քէնտի իրատէթի տախիլինտէ
 տէյիլ տիրլէր : Չօճուղուգտա , կէնճիք-
 տէ , ճէհալէթտէ էօյլէ հալար վար քի ,
 անլէր ախլագըմըզա թէէսիր էթմէքլէ պէ-
 րապէր պիգիմ իրատէթիմիգին խարիճին-
 տէ տիրլէր :

Պու պէօյլէ իսէ տէ , ատէմ պու թէէ-
 սիրաթա հաքիմ օլան հուրը իրատէթէ
 տէ մալիք տիր : Ճահիլ իսէ , թալիմ օ-
 լունմալը , քէմալինէ մանի օլաճագ մէյլէր
 թէվէրրիւս էթմիշ իսէ , անլէրի քէնտինին
 թահթը իտարէսինէ ալմալը , մուհիթ
 միւսաիա տէյիլ իսէ օ մուհիթի թէպտիլ
 էթմէլի , քէնտիսի աճիլ իսէ գուվլէթլի
 մուհիլէր պուլմալը , վէլմալը քէնտիսի
 քէնտիսինին քէմալը իչիւն մէտուլիյէթ հիսս
 էտէրէք ճէհա ու զայրէթ էյլէմէլի տիր :

Ատէմին պու հուրը իրատէթէ մալիք
 պուլունտուղու պիր էմրի միւսպէթ տիր :
 Անճագ պու իրատէթի տօղրու իպթիմալ
 էթմէսի լաղըմ կէլիւր : Վէ ֆէրտլէր իլէ
 ուղրաշանլար պու շէյի հիսապա ալմալը
 տըրլար : Ատէմին պու հուրը իրատէթինի
 գուլանմասը տա պիր թալիմ տիր : Պիր
 չօճուղու թէրպիյէ էտէն քիմսէ օնուն
 հուրրիյէթինի հիսապա ալարագ իրատէ-
 թինի տէ թալիմ էթմէլի տիր : Պիր կէն-
 ճի փէրվէրտէ էտէն օնուն իրատէթինի տէ
 ոյանտըրմալը տըր : Տիկէր ատէմլէրլէ
 ուղրաշանլար տալիմ անլէրտէքի պու հուրը
 իրատէթի հիսապա ալմագ կէրէք տիրլէր :
 Ատէմ կէրէք ֆէրտէն , կէրէք ճինսճէ
 նէմա պուլաճագ վէ քեամիլ օլաճագ իսէ
 իրատէթի իլէ քեամիլ օլմագ կէրէք տիր :

Իմտի էկէր ատէմին կիւնահտան իսէ-
 լալը էմրինտէ Ալլահ ֆէրտլէր իլէ վէ
 պիւթիւն ճինսի պէշէր իլէ շախսէն
 օղրաշաճագ իսէ , անլէրին հուրրիյէ-
 թինի հիսապա ալմագ կէրէք տիր :
 Ալլահ պիր ֆէրտի քեամիլ գըլմաղը միւ-

րատ էտէրսէ՝ հազիգաթը վէ ախլագի քէմալը ֆէրտին հիւրրէն կէօրմէսինէ չալըչաճագ, անը թէտրիճէն թալիմ էտէճէք, անըն իրատէթինի քէնտինին թէտալիլէրինէ ճէլպ ու տալէթ էտէճէք, անը իլզամ էտիպ անա իթաաթը էօյրէտէճէք, օ հազիգաթը կէօրիպ օնա թապի օլունճայատէք բնա սապը էտէճէք տիր: Լաքին պէօյլէ մահաուա, ճահիլ, խօտպին վէ իրատէթի պիլէ տիւզէնինտէն չըգմըչատէմի փէրվէրտէ էթմէքլիք պախի քէտէր պիր ֆիլի տիր: Պու՝ Ալլահ իշին պիլէ պախի քէտէր տիր: Վազաա Ալլահ գատիրի մութլագ տըր: Օ հիշ պիր միւրատընըն իճրասը էօնիւնտէ պիր ժանիէ թանըմազ: Լաքին օ առէմի հուրը վէ մուխթար եարաթմագլա, առէմէ պու ալի խասսիյէթի վէրմէքլէ քէնտի քէնտիսինի օ ճիհէթլէ պիլ իսթիյար թահտիտ էթմիշ օլտու: Շէօյլէ քի, փէք ալի գապիլիյէթլէրլէ միւթթաաթ գըլաղը պիր ֆէրտ օ գապիլիյէթլէրի պիլ իսթիյար թախրիպ էթմէք իսթէրսէ՝ օնուն պէօյլէ խարապ օլմասընա պագըպ անը ճէպրէն մէն էթմէյէճէք, քէնտիսի օ առէմէ մուգատտէս իրատէթինի վէ ճէլիլ իճէալընը քէչֆ ու պէյան էթտիքտէ առէմ անլէրի թահգիր էտէրսէ՝ ճէպրէն անը թահսին էթտիրմէյէճէք: Ալլահ առէմի մուհապպէթ աղուշունա ալմագ վէ անըն իլէ միւլագաթ էթմէք իսթէտիքտէ, օ պու իսթէյինի թահգիր վէ րէտտ էտէրսէ՝ Ալլահ անը զօր իլէ աղուշունա ալմայաճագ տըր:

Իմտի էկէր Ալլահ հիսսիզ գուրու պիր գուվլէթ օլմայըպ՝ անտէ հիսսիյաթ վար իսէ, մութլագա Ալլահ առէմին պու մուամէլլէրինէ նախօշնուտի իլէ պագաճագ վէ միւքէտտէր օլաճագ տըր:

Վէ իշքէ ֆէճարէթին հսաաթ պու սր:

Յ. Ի. Գ.

ԱՅՎԱԼԸ ՀԱՁԸՐԷ

Պարոն Մարշալըն Ալմանիայա ալճէթի.— Պու կիւնլէրտէ Ալմանիա սէֆիրի Պարոն Մարշալ Պիպէրլթայնըն Ալմանիայա չաղըրլմասը մէհաֆիլի սիյասիյէնին նազարը տիգզաթընը ճէլպ էտիյօր: Իգթիլամ՝ պիր պէնտի մախտուտունտա պու պապտա պէյանը էֆքեար էտիպ տէյօր քի, Ալմանիանըն Եագըն Շարգ մէսլէյի շիմտիյէտէք Խնկիլթէրույա մուխաթիֆ օլուպ, օնտա տա Պարոն Մարշալ պէօյիւք պիր րօլ օյնամըչտըր: Պու կիւնլէրտէ Ալմանիա՝ իթալիանըն՝ մուհարէպէ նէթիճէսինտէ իթթիհատը միւսէլլէստէն սօղումագտա վէ Բուսիա վէ Խնկիլթէրա թարաֆընա մէյլ էթմէքտէ օլտուղունու կէօրէրէք Խնկիլթէրա իլէ պիր իթիլաֆի էֆքեար հուսուլունա սայ էթմէնին իւզումունու հիսա էտիյօր, վէ Ալման իճալը սիյասիյունը արասընտա Պարոն Մարշալ պու իշէ էն զիյատէ միւսթաիտ զաթ օլտուղունտան, միւշարիլլէյհ պու իթիլաֆ իշի իշին տալէթ էտիլմիշ տիր: Իգթիլամըն զաննընճա, պու իքի տէվլէթլէր՝ պու արասա Եագըն Շարգ եանի, Թիւրքիա իլլէրինէ տաիր պիր անլալըչա կէլլէճէքլէր: Պու սէպէպտէն Պարոն Մարշալըն Պէրլինտէն Լօնտրույա աղիմէթ էտիպ օրատա իթիլաֆ մէսլէյսի իշին չարչաճաղը տա սէօյլէնիյօր: Մէգքիւր պէնտ չու սէօլէր իլէ խիթամ՝ պուլույօր.— «Էլ հասըլ պիլ Ալմանիա իլէ Խնկիլթէրունըն Շարգ իլլէրինտէ թէէլիֆի էֆքեար էթտիլլէրինի հէր հալտէ կէօրէճէյիլ: Պունու ունութմայըպ պիլ տէ մէնաֆիլիմիլի անա կէօրէ իտարէ էթմէյէ պագալըմ»:

Լաքին էվրօփա զազէթալարը միւշարիլլէյհին Լօնտրայա կէօնտէրիլմէսինտէ ալ մագսէտ նէ օլտուղունա տաիր մուայլէն պիր ֆիքր պէյան էտէմէյօրլար: Թալլըգ, պու թէրթիպաթտա Ալմանիանըն Թիւր-

քիատաքի մէսլէյինի թէպօսիլ էթմիշ օլ-տուղունու իսթիտլալ էթմէք միւնասիպ օլ-մաղ տէյօր : Վէ վագրալարըն նէ շէքլ ու հէյէթ ալաճաղընա պէքլէմէք լազըմ իտի-յինի թէէյիտ էտիյօր :

Չանազ Գալա Պողազը վէ էվրօփա փօլիթիգասը.— Տէյլի Թէյէկրաճտան իգ-թիպաս էտիլմիշ տիր : էվրօփա՝ մուհարէ-պէ ի հազըրէյէ շիմտիյէ գատար պէս պիր սէյրճի մագաճընտա պագճագտա իտի : Լաքին Պողազլարըն գափանճասը էվրօփա տէվլէթլէրինի սուրէթ ի ճիտտիյէտէ տիւ-շիւնմէյէ մէճպուր գըլմըշ տըր : Մէնաֆի ի խուսուսիյէսի իճապաթընտան օլարագ , իլք տէֆա Բուսիա հիւքիւմէթի փրօթէս-թօ էթմիշ տիր : Պու էննատա շու սիւալ էֆքեարը ամմէյի իշղալ էտիյօր, եանի պիր միլլէթին՝ քէնտի քէնտինի միւտէ-ֆաա էթմէք իշիւն պի թարաֆ տէվլէթ-լէրէ ճիւզի եա քիւլլի զիյան վերմէսի հաճգ մը տըր : Մէսէլէյի պու շէքլաէ ալ-տըղըմըզտա՝ հուգուգը պէյն էտ տիւվլէտէ Ժուս Անկաւրիա տէնիլէն գանուն մուճի-պինճէ՝ —պիլախըրէ թազմին էթմէք շար-թըյլէ — մուհարրիպ պիր տէվլէթին պի թարաֆ տէվլէթլէրէ զիյան վերմէյէ հագ-գը վար տըր : Մէսէլա , 1870տէ Պրանսա հիւքիւմէթի՝ պիր Պրանսըզ իսքէլէսինի միւտէֆաա էտէպիլմէք իշիւն ինկիլիզ սէ-ֆինէլէրինի խարապ էթտի : Լաքին հու-գուգը պէյն էտ տիւվլէ՝ Չանազ Գալէ պողազը մէսէլէսինտէ զահիր օլան միւշ-քիլաթը հալլ էթմէյէ զայր ի քեաֆի տիր : Ջիրա Թիւրքիա քէնտիսինի մուհաֆազա էթմէք իշիւն քէնտինէ մէնսուպ օլան շու Պողազլարը գափամագտա հագգըլ իտի-յինի վէ զարար ու զիյանըն իթալիա թա-րաֆընտան թազմին էտիլմէսի մուգթազի իտիյինի սէրս էտէճէք տիր : Օ իտսիա էտէճէք տիր քի , 1. Պի թարաֆ տէվլէթ-լէր՝ հարպը հազըր միւնասիպէթիլլէ հէր

հանկը պիր զէմանտա Պողազլարըն գա-փանճասը վուգու պուլապիլի իտիյինի հիսսապա ալմալը իտիլէր, վէ ֆիլվագը շու սոն ալլարտա տէնիլ սիկուրթա գուճ-փանեալարը պունու հիսսապա ալարագ սի-կուրթա իւճրէթլէրինի արթըրմըշ իտիլէր : 2. Թիւրքիա՝ պիր հիւճիմէ մարուզ օլ-մուշ , հաթթա փաթախթը թէհտիտ է-տիլմիշ օլտուղու հալտէ , թէհլիքէնին էօ-նիւնիւ ալմագ իշիւն Պողազլարը գափա-մագ մէճպուրիյէթինտէ պուլունույօր ի-տի , իմտի թազմինաթը՝ հիւճիւմ էտէն իթալիա վերմէլի տիր : Լաքին տիկէր թա-րաֆ իսէ , շէյլէ ճէվապ վէրիյօր , « Չանազ Գալէ պողազը սըրֆ Թիւրքիայա մէնսուպ տէյիլ տիր , պու Պողազ 1841 վէ 1856 մուհահէտէնամէլէրի մուճիպինճէ , պէյն էլ միլլէլ պիր հալէ իֆրազ էտիլմիշ տիր : Թիւրքիա՝ Իսթանպօլու տօնանմա վէ իս-թիհքեամաթ վասըթասըյլա խարիճի հիւ-ճիւմէ գարշը մուհաֆազա էթմէլի տիր , վէ շիմտի պունլարըն պիրինտէն մահրում օլուպ տիկէրինի տէ զայր ի քեաֆի կէօ-րիւյօր իսէ , պու քէնտինին պիր պէյն էլ միլլէլ կիւզէրկեահ օլան Պողազը գափա-մասընը թէպրիյէ էթմէզ : » Պու՝ քիւ-շիւք պիր նիզա տէյիլ տիր , վէ պի-լա շիւպհէ գատիմ վէ շէրէֆլի պիր թարիգլէ հալլ էտիլէճէք տիր , եանի զօր-լու օլան ալըր վէ գուվլէթի չըգան գազա-նըր : Փագաթ մէսէլէսին էհէմմիյէթի սալթ պունտան իպարէթ տէյիլ տիր : Իթալիա-նըն Չանազ Գալէյի թօփա թուրմասը՝ էվրօփա տէվլէթլէրինին միւտախէլէսինի ճէլզ էթմէքտէն զայրի պիր մագաթա իլէ օլմամըշ տըր : Ջիրա մուհարէպէ իթալիա-յա փէք պահալըյա օթուրմագտա օլուպ, տնըն իշինտէն շէրէֆինի զայ էթմէյէրէք չըգագ իսթէյօր : Տէվլէթլէր՝ էվրօփանըն տամա օլունունտան պիրէր պէօյիւք հիտէ գափամագ իշիւն օլմասըգճա իշէ միւտա-խէլէ էթմէք իսթմէլլէր : Իմտի ահվալը

հազրրէտէն էն զիյատէ քի՞մ միւսթէֆիտ
օլաճագ տըր: Պիլա չիւպէ՛ Բուսիա: Փա-
գաթ Բուսիանըն մագսէտի աճէպա նէ՞
տիր: Բուսիա՝ Թարապուտուն Իթալիայա
իլհագըլէ Պօսնա Հէրսէք մէսէլէսինին ին-
թիգամընը ալմըլ օլաճագ վէ պու՝ տէհ-
չէթլի պիր ինթիգամ օլաճագ տըր: Շու
տա մալիւմ տիր քի, Իթալիա իլանը
հարպ էթմէզտէն էվվէլ Բուսիանըն ըի-
զասընը թահսիլ էթմիշ իտի, վէ պուհ-
րանը հազրըն հագիգի թէֆսիրի Իթա-
լիա իլէ Բուսիա միյանընտա ան զաֆիլ
ագտ օլունմուշ օլան իթիլաֆտա արան-
մալը տըր:

Ճափօսիխասա քի/ն մէսէլէսի.— Ճա-
փօնիատա Այան ազասընտան վէ սապըզ
մէարիֆ նազըրը վէքիլի օլան Իզավա՝ Ճա-
փօնիա իչիւն քիւլլիյէն եէնի պիր տին
իհտաա էթմիշ օլուպ, անը թամիւմ
էթմէյէ չալըլմագտա տըր: Միւմաիլէյհ
«Շահանի մէարիֆ ճէմիյէթի»նին նամտար
պիր ազասը օլուպ, պու թասաւվուրունու
էվվէլա մէզքիւր ճէմիյէթին օրկանը օլան
Թէֆօրու Քիյոյֆու զագէթասընտա իլան
էթմիշ տիր: Կէչէն սէնէ պու թէքլիֆի պաշ
մապէյնճի իմփէրաթօր հազրէթլէրի-
նէ արզ էթմիշ վէ անըն թահսին ի Շահա-
նէյէ մագհար օլմուշ իտիլինի Իզավայա
պէյան էթմիշ տիր: Խանէտանը իմփէրա-
թօրինին պազը ազալարը, էհլի սիյասիյուն,
մէարիֆ վէ սաիրէ ըիճալընտան պազըլարը
տախի մէզքիւր եէնի տինին թարաֆտարը
տըրլար: Եէնի թէչէքքիւլ էտէճէք օլան
մէզհէպի հէյէթ՝ «Տայնէփօն Դօքա Քիյօ-
տան» եանի «Ճափօնիանըն Հիւքիւմէթ
Մէզհէպի ճէմիյէթի» թէսմիյէ օլունաճագ
տըր: Իզավա՝ պու եէնի տինի աթիտէքի
սուրէթտէ թարիֆ էտիյօր: «Ճափօն իմ-
փէրաթօրլուզու իպթիտատէն պէրու պիր
թէք շահանի ալիէ թարաֆընտան իտարէ
օլունմուշ օլուպ, պիր խոսուսի մէս-

լէք ի սիյասի թագիպ էթմէքտէ պուլուն-
մուշ վէ պու մէսլէք իգթիզասընճա իմ-
փէրաթօր իլահի հուզուզու հաիզ տիր:
Պէօյլէ պիր ուսուլը սիյասի պաշգա հիչ
պիր մէմլէքէթտէ Խօզ տըր: Մէսէլա, Չին-
տէ իմփէրաթօրուն քէնտի թալթընտան
ինֆիսալ էտիպ, սապըզ թէպաասընտան
պիրիսինին քէնտինէ խալէֆ օլմասը վուզու
պուլմուշ տըր: Քէզալիք, Ալմանիա իմփէ-
րաթօրը՝ վագթըլլա քէնտինին իլահի հու-
զուզա մալիք օլտուղունու իտտիա էյլէ-
տիյինտէ, թէպաասը թարաֆընտան շէ-
տիտէն մուախէզէ օլունտու, զիրա պէօյլէ
պիր էֆքեար՝ Ալմանիա մէսլէք ի իտարէսի
իլէ միլթապագաթտա տէյիլ տիր: Փա-
գաթ Ճափօնիատա իմփէրաթօր՝ Ամենօ
Մենալաւնօշի-նօ Քաւի, եանի «Տիւնեա-
նըն խալիգինին զիւրրիյէթի» տիր: Պէօյ-
լէճէ ալիէ ի շահանէ՝ իլահի պիր նէսլէ
մէնսուպ օլուպ, սաիր Չինլի գապիլէլէր-
տէն քիւլլիյէն ֆարզլը տըր: Իմփէրաթօր
ալիէսի իլէ սաիր Ճափօնիալըլար պէյնին-
տէքի պու թէֆրիգաթ գասիւմ զէման-
լարտան պէրու մալիւմ օլմուշ տըր: Պու
Ամենօ Մենալաւնօշի-նօ Քաւի տիւնեա-
նըն եէկեանէ խալիգի օլուպ էլան մէվ-
նուտ օլարագ աիւնեայը իտարէ էյլէմէք-
տէ տիր: Օ՝ սաիր մէմալիքտէ ֆարզլը
իւմլէր իլէ թանըլմագտա օլմուշ տըր: Մէ-
սէլա, Չինտէ «Մէմալաթըն իմփէրաթօրը»,
Հինտիսթանտա «Պուտտա» վէ մէմալիք ի
զարպիյէտէ «Ալլահ» թէսմիյէ օլունմուշ
տըր: Պէնիւմ փլանըմ՝ զիքը էթտիյիւմ իւզ-
րէ, աիւնեանըն Խալիգինին նէսլի օլան
իմփէրաթօրումուզուն էթրաֆընա՝ պիր
տինի ճէմաաթ թօփլայլպ անըն ազասը
պէյնինտէ իմփէրաթօրա տօղրու սատա-
գաթը թէչլիգ ու փէրվէրտէ վէ անլէրին
ախլապի թասաւվուրլարընը թէրֆի էթ-
մէք տիր: Պու ճէմաաթըն ազասը պիւ-
թիւն Ճափօնիա թէպաասընտան իպարէթ
օլսճագ տըր: Սաիր մէմլէքէթլէրին թէ-

պատասխան կէրնտիքսէ՝ անէր ճիւղէթէն Աւիւնի Մէնսֆաւնօշի-նի Գաւիւնին ինս-
յէթքեար հիմայէսի ալթընտա եաշամագ-
տա օլուպ ճափօնիա իմփէրաթօրունա
թապի օլտուգլարը հալտէ մէզքիւր տինի
ճէմիյէթին ազասը օլապիլիլէր։ Գօրիա,
Փօրմօզա վէ Գարաֆաթօնուն էհալիսի պու
սուրէթլէ շու ճէմաաթա ազա օլապիլիլ-
լէր։ Անըն բէսմի պիր բէիսի պուլունմա-
յըպ իմփէրաթօր աիլէսինին ճիւղէ ազասը
պունա իթիպարի ազա վէ սաիր ճափօն
թէպաասը իսէ թապիի ազա աըրլար։ Պու
կիւնլէրտէ Թօքիօստա Մուհամմէտ Պէրէքէթ-
ուլահ էէտիլլէ «Իսլամ ուխու վլէթի» իւն-
վանը ինկիլիղճէ պիր զազէթա նէշը է-
տիլմէքտէ տիր։ Միւէլլիֆ՝ պու թարաֆ-
լարը տա զիյարէթ էթմիլ օլուպ, կէնճ
Թիւրքիա հագընտա եիւքէք թասաւվու-
րու վար, վէ Իսլամըն ճափօնիատա թա-
միմինէ փէք զայլուր կէօրիւնիւօր։ Նէշը
էթտիլի պէնտլէրտէ Իսլամըն Խրիսթիյան-
լըզա բիւճանիյէթինաէն պահա էտիպ,
ճափօնիալըլարը տինի Իսլամա տալէթ է-
տիլօր։ Պարոն Ալի Գէնթարօ Հիքի վէ անըն
կիւվէլիսի Հասան Հաթանօ վէ զէվճէսի
Պաթմա Հաթանօ տինի Իսլամը գապուլ
էթմիլ օլարագ, Հասան Հաթանօ ճափօն
լիսանընտա էլ Իսլամ իւնվանըլա իւք
Միւսիւման զազէթայը նէշը էթմէյէ պաշ-
լամըլ տըր։

Թէշէդրաւ Եաշանըլարը.— Թիքաւնիֆին
պաթմասը ագապընտա, «Թիքաւնիֆտէ
ճիւմէսի գուրթուլու վէ վափօր Հալի-
ֆաքսա սիւրիւքլէնէրէք կէօթիւրիւլիւօր»,
տէյու պիր խապէր նէշը օլունտու։ Սօնրա
հագիգաթը հալ անլաշըլնճա, կէրէք Ա-
մէրիգատա վէ կէրէք ինկիլթէրատա է-
հալի օ գատար զազապա կէլտիլէր քի, պու
եալան խապէրի չըգարանըն տէրտէսթ է-
տիլիպ հապսա աթըլմասընը թալէպ էթտի-
լէր։ Էհալիլի էյի պիր խապէր իլէ պիլէ

ալտաթմագլըգ պէօյիւք պիր գապահաթ
ատտ էաիլմիլ տիր։ Սօնրա անլաշըլտը քի,
պու եանըլ խապէր պիրի պիրլէրինէ ա-
լագասը օլմայան իքի թէլէղրաֆըն պիր
արատա վէրիլմէսինտէն նէշէթ էթմիլ տիր։
Ինկիլիղճէտէ սիւալ՝ «մը» էտաթըլա
տէյիլ տէ, շու (?) իշարէթ իլէ պէ-
յան օլունտու։ Իմտի իւք թէլէղրաֆ շէօյլէ
իսի, «Թիքաւնիֆտէ ճիւմէսի գուրթուլ-
տու?», իքինճի թէլէղրաֆ՝ պիր եաղ
ֆըշըր հագգընտա պիր խապէր օլարագ, օ
շէյ «Հալիֆաքսա կէօթիւրիւլիւօր», սու-
րէթինտէ իսի։ Տիկէր թէլէղրաֆճը պու
իքի խապէրի պիրլէշտիրմիլ, սիւալ իշա-
րէթինին ֆարգընտա օլմամը վէ մէզքիւր
խապէրի նէշը էթմիլ տիր։ Կէշէն հաֆթա
Իսթանպօլտա տա պէօյլէ պիր խապէր
նէշը օլունտու։ Բօտօսըն տիւլմէն թարա-
ֆընտան մուհասէրէ էաիլմիլ վէ գարայա
ապէր չըգարըլմըլ օլմասը խապէրինտէն
սօնրա, կէրէք էհալի արասընտա վէ կէրէք
մաթպուլաթտա պիր շայիա ճէրէյան էթ-
մէքտէ օլտու, կէօյա քի տիւլմէն ապէր-
լէրինաէն 1,000 քիշի էսիր ալընմըլ, նի-
շէլէր թէլէֆ էտիլմիլ վէ տօնանմա ատայը
թէրք էյլէմիլ տիր։ Պու խապէր իյիւն հէր. քէս
պիրի պիրլէրինի թէպրիք էթմէքտէ իսի-
լէր։ Պու շայիանըն պաշգա հիշ պիր Էօլ
իլէ թաստըգ էտիլմէտիլինաէն, հաթթա
թէքզիպ էսէն խապէրլէր տէ պուլունտըղըն-
տան իսթինթաճ էտիլէպիլիլ քի, պու տալի
եա Թիքաւնիֆին խապէրի կիպի պիր սու ի
թէֆէհհիւմ նէթիճէսի տիր, եա գաստի
պիր եալան տըր։ Հէր հանկըսը տա օլա՝
էհալի իշիւն փէք պէօյիւք պիր հագգսըլ-
լըգ տըր։ Էհալինին՝ մուհարէպէ ի հաղը-
րէտէն տօլայը սահիհ խապէր ալմասըլլա
վաթան աահա զիյատէ իսթիֆտտէ էտէր։
Եանըլ խապէրլէր իսէ՝ պիր թարաֆտան
մաթպուլաթըն իթիպարընը սիւլիւրէրէք
տիկէր թարաֆտան աքսը հալաքէթ մէյ-
տանա կէթիւրէրէք փէք մուզիւր օլուր։

ՄՈՒՆԱՊԵՐԱԹ

ԿԵԼԻՆ ՎԷ ԳԱՅՆ ՎԱԼԻՏԷ

1.

Ք. մուգաստեպտէ էն կիւղէլ քիթապ-
լարտան պիրի՝ պիր կէլինին քէնտի գայն
վալիտէսինէ գարչը կէօթէրտիյի պէօյիւք
մուհապպէթին սատէ հիքեայէսի տիր :
Տիւնեատա Հուլթըն շու իֆատէսինտէն
տահա միւհասիր պիր սէօլ վա՞ր մը, «Սէ-
նի թէրք իշին պանա իպրամ էթմէ»,
պուտա շու կիւղէլ պէյանթ իլէ խի-
թամ պուլույօր : «Էկէր էօյլմատէն զարի
պիր շէյ պէնի սէնտէն ալըրըր իսէ, Բապպ
պանա պէօյլէ վէ պուլտան զիյատէ էյ-
լէսին :» Իլթիյար գատըն կէնճ գատընա
նէ՞ սուրէթլէ պէյան ը մէմնունիլէթ էյ-
լէտի : 10 սէնէ այնի խանէտէ պիրիքտէ
եաշատըգտան սօնրա մէրգումէ՝ «Վէֆաթ
էտէնլէրէ վէ պանա էյլէտիլինիղէ կէօրէ՝
իղէ Բապպ լուլթֆ էյլէսին» տէյէպիլտի :
Պիւթիւն հիքեայէնին սիհրի՝ իքի գատը-
նըն եէքտիկէրէ ֆէտաքեարանէ մուհապ-
պէթինտէ տիր : Պիրի եէհուտի, տիկէրի՝
պիր Մօապի, պիրի՝ հայյ օլան Ալլահա
թապի, տիկէրի՝ ինսան գուրպանլարըթու-
լէպ էյլէյէն փութլարա վէ իլահլարա թա-
պի, հէր իքիսի տէ թալիմ վէ հալ ու
քէյֆիլէթտէ օ գատար ֆարգլը օլարագ
եինէ ֆէտաքեարանէ եէքտիկէրինէ սատըրգ
գալտըլար :

Հուլթա՝ Մօապը վէ փէտէրինին խա-
նէսինի թէրք էթտիրէն անըն գայն վա-
լիտէսինէ օլան մուհապպէթի իտի : անըն
պու մուհապպէթի իտի քի, Բեթլէհէմին
հասէտ վէ պօշ իթիգատլարընա զալիպ
կէլիպ, հագիգի Ալլահը պիլմէյէ, սէվմէյէ
վէ անա խրումէթ էյլէմէյէ անը իլգամ
էյլէտի : Հաքիմէր էյամընըն գարանլըգ
կիւնլէրինտէն էօթէտէ Հուլթ վէ Նոեմի-
նին պու թաթլը հիքեայէսի փարլայօր :
Մուհարէպէ վէ զավզանըն ահէնկսիղ վէլ-
վէլսի արասընտա, էլիմէլիլին խանէսին-

տէ մուհապպէթ վէ սէլամէթին թաթլը
սէտասը իշիտիլիյօր : Սապահլայըն էրքէն
խանէլէրինին գափուսունա եագլաշապիլ-
սէք, «Գը՛ղըմ» տէյէն վալիտէյէ մախուս
լաթիֆ սէտայը իշիտէճէք իտիք, վէ
կէլին Հուլթըն անա ճէվապէն սէօղլէրին-
տէ տէրին պիր մուհապպէթ հիսս էտէճէք
իտիք : Պու հիքեայէ՝ պիւթիւն ասըլար վէ
պիւթիւն գալմլար իշին, «գօրգունճ»
գայն վալիտէ իլէ «մահգուր» կէլին արա-
սընտա մէվճուտ օլան քեամիլ, թէմիղ
մուհապպէթէ էյի պիր նումունէ տիր :
Սիղ, է՛յ գայն վալիտէլէր, սիղ, է՛յ միւս-
թապպէլ գայն վալիտէլէրի, վէ սիղ,
եէնի խանէ թէշքիլ էյլէյէն կէլինլէր,
տիգգաթ վէ տուայլէ պու հիքեայէյի օ-
գուլունուգ : Կէչէն կիւն պիրինին պանա
տէտիլի կիպի, «Հիքեայէտէ պանա ա-
լագատար պիր շէյ եօգ տըր», տէ՛մէ,
տիւշիւնէրէք անը միւթալաա էյլէ՝ վէ ա-
նըն սահիֆէլէրինտէ թալիմ էտիլէն մու-
հապպէթ տէրսինի էօյրէն :

Պէօյլէ քեամիլ պիր մուհապպէթ հու-
ղուրընտա թիթիղ, խօտփէսէնտ գայն
վալիտէնին սէլահիյէթ իլգէրինէ ճան սը-
գաճագ մուաննիտանէ իպրարլարը, թա-
լէպլէրի վէ կէլինին իթաաթիլըզլարը, ի-
նասալարը կէօղ էօնիւնտէն զաիլ օլուպ,
սէն ալլ քէնտի խաթալարընըն գարչսըն-
տա մահճուպ գալմա՞ղմըսըն : Գատիմ թա-
րիսէ պագտըղըմըզտա, էսքի միւվէրրիս-
լէրին՝ գայն վալիտէ իլէ կէլինին կէչիտիլի
ուլղունուուղ էօմրտէն միւշթէքի օլտուղու-
նու, վէ պու պապաթէքի մէսուլիլէթ վէ
գապահաթը պիլ իթիթիհատ գայն վալի-
տէյէ եիւքլէմէքտէ օլտուղունու կէօրիւ-
յօրըզ : Էսքի պիր Ալլան տարպը միսա-
լընճա՝ «Գայն վալիտէ՝ վագթըլլէ կէլին
օլտուղունու ունուլթմըշ տըր :» Գատիմ
պիր միւվէրրիս տէյօր «Ճիւմլէ գայն վա-
լիտէլէր՝ քէնտի էվլասալարընըն պէվճէսին-
տէն տաիմա նէֆրէթ էթմիշ տիրլէր :»

Քեզա պիր պաշգասը «Գայն վախտէ եա-
շաարգճա աիլէ ահէնկի իմքեանսըդ տըր»,
տէյօր : Ճիւմէմիզաէ՝ հէր իքիսի արա-
սընտա ճարի օլան ահէնկսիզիք հագգըն-
տա իշիթսիյիմիզ պիր չօգ հիքեայէլէր
խաթըրլարըզ : Պու թասսավուրը լազվ
իշիւն էտիլէն ճէհտէրի ճիւմէմիզ տէ ի-
շիթմիշ վէ պէլքի տէ պաղըլարլըմըզ իշ-
թիրաք էյլէմիշ իզ : Ճիւմէմիզ տէ , պին-
նէֆա տաիմի ահէնկսիզիք վէ նիզա հիւք
սիւրէն պիր չօգ նամէտուտ խանէլէր թա-
նըրըզ : Նէ՞ չէ՞ նիզար մուճիպ օլույօր ,
ահէնկսիզիյին սէպէպի նէ՞ տիր : Կէչէն
կիւն պիր տօսթ իլէ պու մաստէ հագգըն-
տա գօնուչույօր իտիւմ : պանա տէտի քի ,
«նիզար մուճիպ օլան քիչիւք, աստիչէյլէրի
կէօրսէնիզ, թէաճճիւպ էտէճէք , ութա-
նաճագընըզ , կիւճիւլէ սէպէպ օլան չէ՞
չօգ տէֆա քիւչիւք պիր սէօզ , աստի պիր
պաղըլ տըր :» Պէն շախսէն զանն էտէրիւմ
քի , ումուճէն խանէյէ հասէա կիրիյօր ,
հասէա՝ հէր իրի թարաֆտան , լաքին պիլ
խասսէ պէօյլք գատըն թարաֆընտան :
Ըհէրգումէ՝ օղլունըն կէլինէ օլան մուհա-
պէթինէ հասէա էտէր , կէլին տէ՝ զէվճի-
նին քէնտի վալիտէսինէ կէօսթէրտիյի
հիւրմէթ վէ մուհապպէթէ հասէա էտէր :
Հասէա՝ զանն էթտիյիմիզտէն չօգ զիյատէ
խանէլէր խարապ էթմիշ տիր : Կայենին
հասէտիյլէ խարապ օլան Աղամըն խանէ-
սինէ պազ : Սարանըն հասէտի եիւզիւն
տէն միւզթարիպ օլան Ոքրահամըն խա-
նէսինէ պազ : Քէնտի օղլըլարընըն հա-
սէտի սէպէպինտէն Յակոբ նէ՞ գատար
միւզթարիպ օլտու :

Ահէնկսիզիյին տիկէր պիր սէպէպի տէ՝
գայն վալիտէնին մուաննիտանէ վէ մա-
գուլ օլմայան թալէպլէրի տիր : Մէրգումէ՝
իտտիասընտան վազ կէչէճէք եէրտէ , կէլինի-
նի իթաաթա կէթիւրմէյէ գարար վէրիւր : Պիր
տէֆա՝ զէվճիւնին ֆէնա մէլէքինտէն միւզ-
թարիպ օլան կէնճ պիր գատըն թարա-
ֆընտան տալէթ էտիլտիւմ : Գափուտա

խաֆիֆ պիր սէա իշիթտիւմ , կէլին աճէլէ
իլէ սըչրայըպ , պէնի գարչըլամաղա ա-
շաղը գօշտու : Գայն վալիտէ իշէրի կէլ-
տիյինտէ , կէլինին պաղըլարընտան վէ
հարաքէթլէրինտէն փէք ալա անլատըմ
քի՝ մէրգումէ սէրթ վէ խօտփէսէնտ պիր
գատըն էլինտէ պուլունույօր : Տիկէր պիր
կէնճ գատըն չօճուլարը օլմասա իտի , սօ-
գազտա տօլաշըպ տիլէնմէրլէ տահա մէսուտ
օլաճաղընը պանա սըրրէն սէօյլէտի :

Հէմշիրէլէրլւմ , պու շէյլէր պէօյլէ օլ-
մալը տէյիլ տիր : Կէլինէլէրիմիզ էն խա-
ֆիֆ իշարէթ վէ էմրիմիզէ իթաաթ էտէ-
ճէք օլան էսիրլէրիմիզ մի տիրլէր : Անլէր՝
գուշար կիպի գաֆէսլէրտէ մահպուս է-
տիլմէլի՝ վէ պիլ տէ գափուսունտա գա-
րագօլ մը տուրմալըլըզ : Վազթըյլէ սէ-
նին տէ պիր կէլին օլտուղունու ունութ-
տու մը , Աճէպա սէն տէ «Շիմտի սըրա
պէնիւմ տիր , պէնիւմ էզիյէթ չէքտիյիւմ
կիպի , պէն տէ կէլինիմէ էզիյէթ վէրէ-
ճէյիւմ» տէյօրմըսըն : Պու անճագ պիր
տիւչիւնճէսիզլիւք մի , ֆէնա մուամէլէ
հագգընտա թէքմիլ գայտըլըզ մը ,
եօգսա իխթիյարըլըա մախսուս նէֆափէ-
րէսթլիւք մի տիր : Սէվկիւլիւ տօսթլարըմ ,
մէսէլէյէ տօղրուտան էթրաֆըյլէ պազընըզ :
Սէն՝ թարիխին «զալիւմ գայն վալիտէսի» մի ,
եօգսա Քիթ . մուգ . ին լաթիֆ թապիաթըլը
նոյեմիսի միսին : Շիւքըլէր օլտուն , էյի
թապիաթըլը գայն վալիտէլէր վար , լաքին
զալիւմ օլանլարա նիսպէթէն նէ՞ գատար
աղ տըր : Թամմ պու վազթտա , ճահիլ ,
խօտփէսէնտ , իխթիյար պիր գատըն խաթ-
ըմա կէլտի քի , պու՝ քէնտի կէլինիյլէ
իթթիֆագ վէ մուհապպէթլէ եաշամանըն
սըրընըն էօյրէնմիշ իտի . օրատաքի ահէն-
կի կէօրմէք ինսանա քէյֆ վէրիյօրալ :
Պէլքի , «Սիլ քեամիլէն գայն վալիտէյի
թագալիհ էտիյօրսընըզ , պու տօղրու մը»
տէյու սիւալ էտէրսինիզ : Պիր նիզա իշիւն
իրի թարաֆ պուլունմասընըն լիւզումունը
փէք էյի անլարըմ :

ԻՃԹԻՄԱԻ ԽՐԻՍԹԻՅԱՆԸԳ
ՆՈՒՄՈՒՆԵ ՓՐՕՂՐԱՄ

Պիր չէ՛ր հա գասապաննն իսլահ վէ թէ-
րէֆֆիւի իչիւն կէչէն տէֆա վատ էյլէ-
տիյիմիզ նուսունէ փրօղրամ՝ աթիտէ պէ-
յան էտիլիւր : Թէմամիյէթ խաթրը իչիւն
կէչէն պէնտիմիյտէ թապ էտիլէն մու-
գատտէմէյի տախի թէքրար էտէրիզ :

Մուգասսի, լէ. — «Ֆէրա իչիւն օլտու-
ղու կիպի, ճէմաաթ իչիւն տախի պիր ի-
սհալըն զարուրի օլտուղունա վէ պու ի-
սհալըն հուսուլու իչիւն ճէմաաթ էֆրա-
տընըն միւթթէհիա վէ տախի սուրէթտէ
սայ էյլէմէսինն լաղըմ իտիյինէ իթիմատ
էտէրիզ : Պիզ՝ հիշ պիր չէյի իզրար եա
թախրիպ տէյիլ, անճագ հէր չէյի իսլահ
վէ իմար էտէն պիր ճէմաաթ թէչիլէ էթ-
մէք իսթէրիզ :»

1. Ախլագ. — Պիզ ինանըրըզ քի, կէ-
րէք շախսի կէրէք ումումի էյի ախլագ՝
էյի պիր հէյէթ ի իճթիմաիյէնն էսաթը
աըր : Պինաէն ալէյ՝ մահալըմըգտա պու-
լունուպ տա ախլագը ումումիյէյի իզլալ
էտէն պիլ ճիւմէ մէվանի վէ միւէսսէսաթը
արամըզտան տէֆ էտէճէյիզ, չէօյլէ քի,
օղլան վէ գըզլարըմըզ՝ գուվլէթի, սաղ-
լամ էրքէք վէ գատընլար օլտունլար :

2. Թիմարէթ. — Թիմարէթտէ եէք-
տիկէրիմիզէ մուհիպ ի զարար օլաճագ եէր-
տէ, եէքտիկէրիմիզին հիւսնի հալ վէ ըէֆա-
հընա եարտըմ էթմէյէ սայ էտէճէյիզ : Շէօյլէ
քի, գասապամըզտաքի թիմարէթ՝ ոխուվ-
վէթփէրվէրանէ օլուպ, պիր գաշ նէֆա-
փէրէթիւն սէրվէթ արթըրմաթը իչիւն տէ-
յիլ, անճագ ումումըն ըէֆահը հալը վէ
էյիլիյի իչիւն իսթիմալ էտիլէպիլին :

3. Իշ. — Ամէլէ պիրատէրլէրիմիզ ի-
չիւն միւմքին օլան էյի ֆուրսաթլար իլէ
տօլու պիր ճէմաաթ օլմաղա չալըչաճա-
ղըզ, չէօյլէ քի անլէր՝ պիհուտէ եէրտէ
կիւնտէ սաաթլարլա ֆաղլա չալըչալըպ,
ախլէլէրինի կէչինտիւմէք իչիւն միւնասիպ օլտուղունտան, վէ էլէէվմ միւնթէխիպ

մըգտարտա լաղըմ կէյէն իւճրէթի ալա-
պիլինլէր : Ամէլէ սահիպլէրի՝ քէնտիլէր
իչիւն մագուլ մըգտարտա պիր քեար
ալտըգտան ոսնրա, միւթէպագիսինի ան-
լէրէ թագսիմ էյլէմէլի տիլլէր :

4. Սըհիհէթ. — Էյի սըհիհէթ ի պէտէ-
նիյէ՝ շախսի վէ ումումի սաատէթ վէ թէ-
րագզը իչիւն չարթ օլտուղունտան, թան-
զիֆաթա վէ սըհիհէթ ի ումումիյէյէ տիզ-
գաթ էտէճէյիզ, չէօյլէ քի, էհալիմիզ՝
թէմիզ թաամա վէ թէմիզ սույա մալիք
օլտունլար, չէհրին լաղըմլարը էյի օլտուն վէ
էհալի սըհիհէթ միւսաիտ էվլէրտէ օթուր-
սունլար : Գաւաիտ ի սըհիհէյէյէ մուվաֆըզ
պիր սուրէթտէ թալիմ ու թէրպիյէ ի
ումումիյէ իչիւն ֆուրսաթլար թէհիյէ
էթմէյէ չալըչաճաղըզ :

5. Էյլէննէ. — Պիքը վէ վիւճուտըն
եիւքսէք տէրէճէտէն հալը ֆաալիյէթտէ
պուլունապիլմէսի իչիւն էյլէննէ վէ իսթի-
րահաթըն զարուրի օլտուղու սէպէպտէն,
էհալիմիզ իչիւն մուայլէն իշ սաաթլարը
իլէ էյլէննէ սաաթլարը թէէմին էթմէքլէ
պէրապէր, տնլէրի՝ մէզքիւր էյլէննէ սաաթ-
լարընը միւսքիրաթտան իճթինապ իլէ,
սըհիհէթ եարալըչը պիր թարզտա սարֆ
էյլէմէյէ թէչվիզ էտէճէյիզ : Անլէր իչիւն
պու գապիլտէն էյլէննէլէր թէրթիպ է-
տէճէյիզ :

6. Հալաք ի իմքիւմաիյէ. — Էյլէ պիր
ճէմաաթ թէչիլիննէ սայ էտէճէյիզ քի,
օրատա հիշ պիր ֆըրգա եա տէրէճէ հիս-
սի օլմայըպ, հէր քէս եէքտիկէրիլէ պի-
րատէրանն վէ տօթանէ ալապատա պու-
լունաճագ, գուվլէթիլէր զաիֆլէրէ եար-
տըմ էտէճէք, խոսթա վէ իլսթիյարլարը
գալըրտճագ, գաղապէտէ օլանլարա, իշ-
տէն աճիզ գալանլարա եէտ ի իմտատ ու-
ղտտճագլար :

7. Հիւսիւմէթ. — Մէմուրիյն ինթի-
խապը՝ չէհրիլէր մագամընտա պիզէ տիտ
ախլէլէրինի կէչինտիւմէք իչիւն միւնասիպ օլտուղունտան, վէ էլէէվմ միւնթէխիպ

մէվգիինտէ օլանլարըն ինթիսապընա նիւզամէն իճրաի նուֆուզ էտէպիլտիյիմիդտէն, ֆէսաա վէ թէարրուլտան արի օլուպ, չախար իչիւն տէյիլ, ումուլըն խայրը իչիւն չարըշաճագ սէրպէսթ ատէմլէր սէշմէյէ սայ էտէճէյիլ: Վէ գուվէթի, ֆաիտէլի պիր մահալլի հիւրիւմլթ մէյտանա կէթիւմէք իչիւն, անլէլլէ գալպէն թէվիտի մէսաի էտէճէյիլ:

8. Տիւն. — Գեամիլ ինսանիյէթին Ալլահա իման վէ ինսանլարա խըտմէթ իլէ միւմքին օլտուղունա իթիմատ էտէրէք, մէտէնիյէթի ալիյէյի թէշվիգ էյլէյէն մէզհէպի միւէստէսաթա եարտըմ էտէճէյիլ, վէ Ալլահա ալանէն իպատէթ էթմէքլիյի, վէ անըն սէմէրէսի օլարապ աւտէմլէրէ էյիլիք էթմէյի թէշվիգ էտէճէյիլ:

Սօն ահս. — «Գուսուրլարըմըզա միւթթալի, ֆարզլարըմըզա ուլանըզ վէ Ալլահա կիւվէնմիշ օլարագ, կիւվէլ վէ սալահաա եաշայան, ինսանլար արասընտա Ալլահը պէյան էտէն պիր շէհր մէյտանա կէթիւմէք իչիւն միւթթէհիտէն չարըշաճագ քէնտիմիզի վագֆ էյլէրիլ:»

Կէլէճէք մէգալէմիզտէ, պու փրօղըամըն սուրէթի թաթպըզը հագգընտա միւթալաթտա պուլունաճաղըզ:

ԽԻՒՍԹԻԹԱՆ, ՍՕՍԻՍԻՆՈՋԻՍԹ

ՔԻԻՐՏԻՍԹԱՆ

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԷՅ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԻՍՄԻԻՏԱՐ

1.

Պու տիյարըն իսմի՝ գարիյունա, խուսուսա պիզ էրմէնիլէրէ նամալիւմ տէյիլ տիր: Լաքին պու միւնասէպէթլէ՝ չիչէքլի տաղլարըյէ, նիհայէթսիզ օրմանլարըյէ, եէչիլ թէփէլէրիյէ, ուչրուլու տէրէլէրիյէ, մահսուլտար օվալարըյա վէ կեան կիւրլէյէրէք, կեան չաղլայարագ ագան ըրմագլարըյա, Մասիստէն Տավրօս սիլսիլէի ճիպալընա, Սիփանտան Սիվան օվալարընա գատար եալըլան, էճատալըմըլըն քէմիլէրիին վէ Քիւրտլէրին պապալարընըն իս-

թիւահաթ էյլէտիլէրի տիյարա խայալընըզ պէնիմլէ պէրապէր կէօթիւրէպիլիր իսէմ, օ վաղթ Ամէրիգա վէ Ինկլիթէրանըն ֆիլհագիպ Քիւրտիսթան վէ Քիւրտլէրաէն զիյատէ պիզէ մալիւմ օլտուլունո հիսա էտէճէքսիւիզ: Իմ. Քիւրտիսթան — Քիւրտլէրին վաթանը — Նէ՞րէտէ տիր:

Էրմէնիսթան վիլայէթլէրիին խալիճինաէ եաշայան էրմէնիլէր ումուլէն, Պիթլիս վէ Պուշերիկ արասընտա, Տիյարպէքիր հէվալիսինտէ եաշայան, Քիւրտլէրէ գալըշմըշ վէ Քիւրտէ թէքէլլիւմ էտէն էրմէնիլէրին տիյարընը Քիւրտիսթան զանն էտէրլէր: Խուսուսա Պուշերիկ վէ Սիվան արասընտա պուլունան էրմէնի փրօթէսթանլար Ֆարքին էթրաֆընտա պուլունուպ, Քիւրտ մէշրէպի վէ Քիւրտէ թէքէլլիւմ էտէն պիր ալուճ ինճիլի ճէմաաթը Քիւրտիսթանը տրը տէյու թանրըլար: Ապտիլ Համիտ՝ պիթիւն էրմէնիսթանը Քիւրտիսթան թէսմիյէ էթտիրտի: Լաքին «Սօրմա, վէր վէրկինի,» տէյու աղըր վէ հագգսըզ վէրկիլէրի թօփլար իքէն, ֆազլա իսմ վէրմէյէ մէճպուր օլուր իտի: Եազը՞ գ քի, հալը հազըր թիւրք շօվէն մաթպուլաթը՝ էրմէնիսթան վիլայէթլէրիին Քիւրտիսթան, եախօս Շարգի Անասօյու վիլայէթլէրի թէսմիյէ էտէրէք, աֆվ էտիլմէզ թարիխի պիր խաթայը տէվամ էտիյօր, վէ զանն էտիյօր քի, օրատա չօգ Քիւրտլէր վար վէ եալընըզ օրասը Քիւրտիսթան տըր:

Լաքին Բուսիատուս վէ Իրանտա 750,000ի միլթէճաւիզ Քիւրտ վար իքէն, օ եէրլէր Քիւրտիսթան թէսմիյէ էտիլի՞ր մի: Խարփութ վիլայէթիւնտէ, Փէրզկեան վէ Տէրսիւմ գաղասընտա, Մալաթիա օվալարընտա 100,000տէն զիյատէ Քիւրտ վար, պուրալար Քիւրտիսթան թէսմիյէ էտիլի՞ր մի: Քիւրտիսթանը էյի պուլմագ իչիւն թարիխէ վէ չու ոսն զէմանլարտա էվրօփալը միւվէրրիլէրին տիգգաթընը ճէլպ էտէն թարիխի քէշֆիյաթա միւրաճաաթ

էտէր իսէք, անըն՝ էրմէնիսթան խարիթա-
սընըն ճէնուպը շարգ զըսմընտա, Պիթլիս,
Տիյարպէքիր, Մուսուլ վէ Վան վիլայէթ-
լէրի արասընտա թաշըգ, գայալըգ պիր
տիյար օլուպ, էրմէնի թարիխինտէ Գոր-
դաք, — Գորդուլարըն տիյարը — վէ չիմտի-
քի զէմանտէ Զագրօս տաղլարը արասընտա
Պոհտան իսմիյլէ մարուֆ պիր մահալ օլ-
տուղլանու կէօրէճէյիլ: Թարիխէ նաղա-
րէն Քիւրտլէրին ապ օճաղը, իւք եու-
վասը Պոհտան տըր: Պոհտան՝ Պիթլիս
վիլայէթինն ճէնուպը շարգ թարաֆընտա
վէ մէրքէզ օլան Պիթլիս չէհրինտէն 40
սաաթ, Սըբրգտէն 16 սաաթ գատար
ուզագ տըր: Պիր թարաֆտան շարգա տօղ-
րու իրանա պիրլէշիր, չիմալա տօղրու
Վան վիլայէթինէ, Վասպուրական, Կար-
կառ, Կեարճեան գաղալարընա եէթիշիր.
ճէնուպա տօղրու Մուսուլ վիլայէթինն
հուսուտունտա պուլունան էլճէզիրէս,
Սէնճան գաղալարը իլէ պիրլէշիր, զարպա
տօղրու Տիյարպէքիր վիլայէթինէ գատար
ուզանըր: Պոհտանըն էթրաֆընտա, Կար-
կառ, Խիզան, Սպակիրտ, Զուլամերկ,
Սաօ, Պէրվարի վէ Զարզան գաղալարը
պուլունուր:

Պոհտան՝ գայալըգ վէ թաշըգ պիր
մահալ օլուպ, տաղլարը իւզէրինտէ եայ-
լալար եօգ տըր: Տէրին տէրէլէր վա-
տիլէր վէ օրմանլար իլէ տօղու պիր տիյար
տըր, իշինտէն Տէճլէ նէհրի կիւրլէյէրէք
կէչէր, պուլուն իւզէրինտէ սալլանան քէօփ-
րիւլէր ինչա էտիլմիշ տիր: Էլեէվմ պու գա-
ղալարտա թագրիպէն 300 քէօյ պուլունուպ,
էհալինին եիւզտէ 70ի Քիւրտ, եիւզտէ
20սի էրմէնի վէ եիւզտէ 10ը նեսդորի,
Ասորի, վէ Եզիտի տիր: Ասլ Պոհտանըն
իշինտէ 300 խանէտէն իպարէթ Տըհէ իս-
մինտէ պէօյիւք պիր էրմէնի քէօյիւ վար,
պուլնլար՝ քեամիլէն Քիւրտ առէթինի,
գըլաֆէթինի քէսպ էյլէմիշ օլուպ, Քիւրտ-
ճէ թէքէլիւմ էտէրլէր: Տըհէ, խուլթիք,

Գընճու, Քիւրտիսթանտա իւշ պէօյիւք վէ
մէշուր քէօյլէր տիր, պուրատա իքի պէօ-
յիւք պինա վար տըր պուլնլարտան պիրի՝
Պուշերիկ իլէ Սիւվան արասընտա պու-
լունուպ, Պատման ըրմաղը իւզէրինտէ ին-
չա էտիլմիշ օլան Պատման քէօփրիւսիւ օ-
լուպ, պիր քիլիսէ գուպպէսի գատար
եիւքսէք վէ մէթին տիր: Տիկէրի Բում-
լարըն եախօտ Բոմալըլարըն էսէրի օլան
քեարկիր Ռըտվան քիլիսէսի տիր քի, պու-
տա մէթանէթիլլէ Քիւրտլէրէ մուճիպ ի
հայրէթ օլմուշ տըր: Աթիտէքի շիր ան-
լէրին պու հիսսիյաթընը իֆատէ էտէր:

«Տըհէ Պոհտան,
Խուլթիքէ Ռօճկան,
Փըրէ Պաթման, Տէրէ Ռըտվան,
Խըրապ նա պիհատտ ախըր զաման:
«Պոհտանըն Տըհէ քէօյիւ,
Ռօճկան(*) տիյարընտա
Պատման քէօփրիւսիւ, վէ Ռըտվան քիլիսէսի,
Տիւնեանըն «օնոնա գատար խարապօլմաղ»
Կէօրիւնիլօր քի պու եէրլէրէ չօգ քէր-
րէ հիւճիւմ էթմիշ վէ խարապ էտէմէմիշ
տիրլէր, վէ պու տէսթանը օնուն իշին
եափմըլար տըր:

Տըհէ էրմէնիլէրի՝ Քիւրտլէր կիպի ճէ-
սուր, վէ Քիւրտ գըլաֆէթինտէ տախմա
միւսէլլահ իտիլէր: 1840 թարիխինտէ Պէ-
տիրիսան պէյին իսեանընտա անա եար-
տըմ էյլէտիլէր: Անլէր ումումէն սանաաթ-
քեար օլուպ. օ հէվալիտէ «Զուռ» թէս-
միյէ օլունան գոյունուն իփէք կիպի եու-
չագ վէ կիւզէլ գըլընտան ըհնկի շարվար-
լար, ապալար վէ գուշագլար տօգուլար.
պու մաթար հէրլի պէյլէր վէ կէնճլէր
գուլանըրլար: Տըհի շարվարը՝ Վան, Պիթ-
լիս վէ Սըբրգտէ փէք միւթէպէր տիր:
Արազի գայալըգ վէ տաղլըգ օլտուղու սէ-
պէպտէն մէզքիւր հէվալի զըրաաթա փէք
օ գատար եարայըլը տէյիլ տիր: Լաքին

(*) Քիւրտլէր՝ քէնտի տիյարլարընա Ռօճկան
թէսմիյէ էտէրլէր:

Պոհտանն փէյնիրի, պալը վէ մէյվէլէրի Պիթրիս վէ վանտա չօգ մագպուլ տըր: Էհալի ումուսն չօպանլըզ վէ արընըլըզ վաարթասըլլէ կէչինիր: Գըթալլարտան պէ-րու էրմէնիլէր՝ քէսիլէրէք, Խալամ օլարագ, հիւրէթ էաէրէք էքսիլտիլէր վէ կիթաիք: Ճէ էքսիլիյօրլար: հալպու քի թարիխ՝ պու տիյարըն Բիւրու եուվասը օլսուղու գա-տար, էրմէնի եուվասը տա օլտուղունու պէյան էաիյօր:

ՄԱՐՏ, ԱՊՐԻԼ ԱՅ ՄԱՅԻՍ

ՎԵՐ. Լ. 3. ՕՏԵԱՆ, ՄԻՆԱԼԻՃ

«Մարտ ալը, տէրտ ալը», տէրէր: Պու պիր սընանըլըք քէլամ տըր: Սէնէ ալլարը իչինտէ Մարտ ալընտաքի վէֆիյաթ սաիր ալլարա գըյասէն ալէսսէլի ֆազլա կէօս-թէրիլի: Պէօլլէ օլմասընն սէպէպի, հիւ-մէթի իսէ, Մարտըն էալլարաճը, շամա-թաճը վէ կիւրիլթիւհիւ օլմասը տըր: Ֆուր-թունալար վէ գասըրղալարը իլէ Մարտ հալասը սէրթ էսիպ, տէրեալար վէ գա-րալարաա, ազիմ մաղրուգիյաթ վէ թախ-րիպաթը մուհիպ օլուր: Պէօլլէ տէ կիւնա՛ Մարտ կիպի ինտանն հայաթընը միւսհիշ ֆուրթունալարա մարուզ գըլար վէ էպնա ի պէչէրի՝ մաստի, մանէվի վէ ռուհանի խարապընն սէպէպի օլուր: Մարտ՝ կիւնահէար կիպի տիր:

Ապրիլ տէ թէօվպէ իսթիղֆարա միւ-շապիհ տիր: Մարտտան տէրագապ սօնրա Ապրիլ կէլտիյի կիպի, կիւնահտան տէրա-գապ սօնրա թէօվպէ, նէտամէթ, փէչի-մանըզ վէ իսթիղֆար կէլէ, նէ կիւզէլ օլուր: Ապրիլ՝ պարան, սաղանագ վէ գաթ-րէլէր իլէ մէմլու տըր: Ապրիլ՝ թէվպէ-քեար կիպի տիր: Կիւնահտան հագիգի թէվպէտէ, մէսէրրէթ մէվճուտ տըր:

Մայիս տէ իլթէ պէօլլէսի պիր մէ-սէրրէթէ միւշապիհ տիր: Գուշարըն տիւ-քիւշա վէ խուպահէնկ էօթիլլէրի իլէ Մայիս ալընտա պիւթիւն թապիաթ մէշ-

հուն տըր, հէր թարաֆ էլվան էլվան չի-չէքէրլէ միւզէյլէն վէ անլէրին խօշրաիհա-լարը իլէ պիւթիւն քիւրրէ ի հալատօպ տօ-լու տըր: Մարտ շամաթու էաէր, Ապրիլ աղ-լար, Մայիս իսէ սէվինիր վէ հէմտէ սէվին-տիրիր: Մայիսին փէյալմը իլթէ պու տըր: Էկէր հայաթըմը Մարտ կիպի գասըրղալը վէ գալպիմիզ ֆըսզ վէ ֆէսատլա մէմլու իսէ, կէօլլէրիմիզ Ապրիլ կիպի նէտամէթ վէ քէտէր էալլարը իլէ, գօյ աղլասըն: Պու միւքէտաէր հալըն ագապընտա մահֆուզ վէ մէվճուտ օլան աֆվըն հագիգի մէսէր-րէթի իլէ գալպիմիզ տախի Մայիս կիպի փիւր շատ օլաճագ տըր: Մայիս՝ միւմին կիպի տիր:

Կ Ր Բ Վ Ե Ն Մ Ե

1. Կիւվէնմէ՝ ռուշէն, լաթիմ սապահա, վասլար էրէսէ, սաասէթ ռիւնահա, Օլա ֆի՝ չըգա սօնու փիւր գուշմէթ, Պօրու, գասըրղա պարսան վէ գահմէթ, Կիւվէնմէ:
2. Կիւվէնմէ՝ էօմրէ, սըհիէթ, գուշմէթէ, Իզգէթ, շէօհրէթէ, սէրվէթ, հաշմէթէ, Մէմուլ էթ, իլլէթ, ֆէսէր վէ էլէմ, Պէլա կիւնիւնսէթ քահգիր վէ սիթէմ, Կիւվէնմէ:
3. Կիւվէնմէ՝ աշգա, պահարֆէն մէվսիւմ, էսէրֆէն սօսլար, կիւրմէթ, քէպէսսիւմ, Սօշուհա սիւման, կէչինճէ կիւնիւն, Լապիւս սիւրգալման, մէթրուֆ վէ հագիւն, Կիւվէնմէ:
4. Կիւվէնմէ՝ սէնա, քազիւմ, քէֆրիւմ, Չըգարֆէն խըզլէ, էիւմէ սիւլլիւմէ, Շալէս սիւշսէն սէ, փալլըն ֆէսր էթսիւն, Պուշուպ ախէրիւն, սէրլէր «Պու ախէն», Կիւվէնմէ:
5. Կիւվէնմէ՝ սէօմէ, կիւնէր լէշմիւնի, Չապթ էթ կիֆմէթլէ, իզսամ կէմիւնի,

Օրսան պիր ալի, տիշտեն փեխ նաչար,
Ինան, տեմեզեր, «Պիզիմ հմեֆսար»

Կիւփենմէ :

6. Կիւփենմէ՝ մեվգի, ֆիւրսի, փայեյե,
Մեպգուլէն իրաս, փեշէշ, հեֆիյե,
Օլսֆի տօնե, չարիսն թեֆերի,
Գալասըն միւհրաճ, սեմի, սերսերի,

Կիւփենմէ :

7. Կիւփենմէ՝ մալա, ագար վե միւլէ,
Ազըր ժեքինե, միւլար վե կիլէ,
Պու կիւն են եօնե, սեպեպի թահսին,
Օլուրուն պարիս, կեշիֆճե սիւնին,

Կիւփենմէ :

8. Կիւփենմէ՝ սանմա հեր soupու եմին,
Ումմամ ֆի օլուր, վեշին, վե համին,
Չօգ սր մահրեմլէր նանֆօր, պիվեճա,
Իմսաւ կիւնիւնե երմիշ իխթիմա,

Կիւփենմէ :

9. Կիւփենմէ՝ պեւի, նազըր եվլասա,
Հաշիմ վե շեմիգ, միւրի հեր եօրսա,
Ինապ ետեր տե, էշֆիլէն յեշման,
Պրագըպ կիսերլէր, պիրսահմ պիւմման,

Կիւփենմէ :

10. Կիւփենմէ՝ տիշիւն, գըշը պահարսա,
Պրագմա ոօգան, հիֆմեթ իզհարսա,
Սեվգ եթ թեպիլիշ, հեր պար գասեմին,
Նե պախըն գասեր մեշմա սր եմին,

Կիւփենմէ :

11. Կիւփենմէ՝ վեզն եթ, ումուր, ահվալըն,
Ճեմ եթ եզհարսան փեխ երֆեն պալըն,
Օլմա սեթեսար, օլմա միւնեթսար,
Օլսան միւնեթիս, օլսան իխթիյար,

Կիւփենմէ :

12. Կիւփենմէ՝ խաշին, խասիս տիւնեւալա,
Փանի սեճալա, պարըշ ռիւյալա,
Չօգ սր տիշտենլէր, մեշուն տուգալա,

Սեն գալ մեթսանե, հեր սն ուգալա,
Կիւփենմէ :

13. Կիւփենմէ՝ գալան մահսուն գեմանա,
Իւպթ եթ ֆենսինի պագի օլանա,
Ախեր իւմիսլէր, ախեր պիւնալար,
Հեփսի պիւսաս, հեփսի պիւգարար,

Կիւփենմէ :

Մարաշ,

ԷԼԻՇԱ Կ. ԲՈՒՊԵԱՆ

ԲՈՒՅԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

«ԹԻԹԱՆԻՔ»ՏԷՆ ՏԵՐՍԼԵՐ

Պու պետպալթ սեֆինէ Աթլանթիդ
իւզերինտէ իւթ սեֆերինի իթմամ էտէ-
մէտի : Ապրիլ 14 Կիրակի կիւնիւ ետըր
կէճէտէն ըուպ սաաթ էվլէլ պիր պուզ
տաղընա չարփըմագլէ տէլինտի, վե 2 1/2
սաաթ սօնրա տէրին տէրեւայ պաթտը :
Եօլնու վե թաթիֆէ 705 քիշի գուրթուլ-
տու, 1,635 ճան զարգ օլտու : Թիթանիֆ
իւմ ու ֆէննին ինչա էթտիյի էն իրի վե
մէթին սեֆինէ օլմաուր հասէպիլէ անըն
թէլէֆի սէյր ու սեֆաին թարիխինտէ էն
ագիմ վե տէշէթի ֆէլաքէթ իտի :

Չայ օլան պաղը ֆէրալէրին տիւնեաճա
մեվգի վե չէսհրէթի, կէմինին թաթիլէ-
րինին արգատա պրագտըրը տուլ վե հե-
թիմլէրին քէտէրլի աշվալը . սաղ գալան
եօլնուլարըն գուրթուլանտէթ չէթտիլէրի
սըզլէթ ու իշքէնճէ, կէմի իլէ պերապէր
պաթան զիգըյմէթ էշեանլը միգտարը վե
ախէր խուսուսաթ խաթըրա կէլիրսէ, ֆէ-
լաքէթին տէշէթի ֆիրր ու խալալը միւ-
թէհայիթր գըլըյօր : Ամմա հէման պու
գաղա միւնասէպէթիլէ իպրազ էտիլէն
չէճաաթ, ֆէտաթիտըրը, հիթմէթ վե
էմալի ֆէզալի կէօղ էօնիւնէ կէլտիքճէ
թապիաթը ինսանիյէտէ մէսթուր օլան
ուլփիյէթաէն տօլայը Ալլահա համտ էթ-
մէմէթ զայրի միւմքին տիր : Պուլութտա
պիր գալսը գուզահ :

Կէմինին միւհիք սուրէթտէ եարա-
լանտըրը անլաշըլմասը իւզէրինէ իւք ճէհա-
լէր գարը վէ չօճուգլարըն խէլասընա վագֆ
էտիլտի : Գափտան՝ «Գարըլար իյէ չօճուգ-
լար էվիլէլ» էմրինի վէրտի : Ճիւմէ էր-
քէքլէր , հաթթա օղլանլար պիլէ կէրի
չէքիլիպ նիսա իլէ սիւպեան գայըգլար ի-
չինտէ տէնիզէ սարդըտըլտը : Միլիօնլարճա
տօլար սահիպի նիչէ էրքէքլէր սէֆինէտէ
գալտը , ամմա չօգլարը մուհաճիր սընֆըն-
տան օլմագ իւզրէ եիւզլէրճէ գարըլար
իյէ չօճուգլար նէճաթ պուլտու : Տիւնեատա
իւնկիլզճէ լիսան թէլէֆֆիւզ էտիլտիքճէ
«women and children first!» (գարըլար
վէ չօճուգլար էվիլէլ) իպարէսի եէնի վէ
մուգատտէս պիր մանա իլէ թէքէլիւմ
էտիլէճէք տիր : (Ախէր պիր տին թահ-
թընտա պէօյլէ պիր մէնպարէ միւմքի՞ն մի
իտի :)

Նէ՛ գափտան նէ՛ կէսի թաիֆէլէրի քէն-
տի նէֆուլէրինի խէլասա չալըշմայըպ ,
պիւթիւն գուվիլէթլէրինի սալթ եօլճուլտը
գուրթարմաղա վագֆ էթտիլէր : Արթըգ
եափաճագլարը գալմատըղընտա , սաքին
վէ վագարըլը ըուհ իլէ էօրիւմիւ իսթիգ-
պալ էթտիլէր : Պաղըլարը հիւզէրէք գուր-
թուլապիլիր իտի իսէ տէ , սէֆինէտէ գա-
լըպ անըն իլէ պիրլիքտէ տէֆն օլունմաղը
թէրճիհ էթտիլէր : (Կէմի Օսմանլը կէմիսի
օլսա , աճէպա պէօյլէ օլո՛ւր մը իտի :)

Գայըղըն պիրինի գարըլար իլէ տօլ-
տուրտուլար : Կէօյլէրթէտէ պաչգա գարը
կէօրիւնմէտիլինտէն , պիր էրքէյի եէլլէշ-
տիրտիլէր : Գայըգ կնտիրիլմէքտէ իքէն ,
մէզքիւր էրքէք էթթէտէն պիր գարընըն
գօշարագ կէլտիլինի կէօրմէքլէ գայըղը
թէքըրար հօգարը չէքմէլէրինի էմր էթտի :
Քէնտիսի գայըգտան տըշարը չըգըպ եէ-
րինէ հիչ թանըմատըղը օլ գարըլը գօյ-
տը : Ալթըր այըգ կէնճ զէվճէսի գայըգտա
կիթտի , քէնտի իսէ պիր էճնէպի գարը-
նըն խէլասը խաթըր իչիւն կէմիտէ գալըպ

պաթտը : Պունու եափան 30 միլիօն լիրա
սէրվէթի օլան պիր Ամէրիգայը իտի :
(Աճէպա պու նէվ աղալար Թիւրքիատա
տա պուլունո՛ւր մը :)

Պիր զէնկին եէհուտի գատըն զէվճին-
տէն այըր դայըղա կիրմէքտէն իսէ անըն
իլէ պիրլիքտէ սէֆինէտէ գալմաղը թէր-
ճիհ էթտի : «Պու գատար սէնէ պիրլիք-
տէ եաչատըգ , չիմտի պիրլիքտէ գուր-
թուլամայաճագ իւէք՝ պիրլիքտէ էօլէպի-
լիրիլ» տէտի , էօյլէ տէ օլտու : Սէֆինէտէ
անլէր եան եանա տուրմագտու օլտուգ-
լարը հալտէ զարգ օլտուլար : Պունու եա-
փան գահրաման՝ սապըգ իսթանպօլտա
Ամէրիգա սէֆիրի օլան զաթըն պիրատէ-
րինին զէվճէսի իտի : (Աճէպա զէվճէլէրինի
պու տէրէճէ սէվէն էրմէնի գատընլար
չօգ վա՛ր մը :)

Սն պէշ սիննինտէ պիր չօճուգ սէֆի-
նէտէ փէտէրինին եանընտա գալտը , վա-
լիտէսի իսէ կէօզ եաչը իլէ գայըղա կիր-
մէյէ մէճպուր օլտու : Սէֆինէ պաթմագ
նօգթասընա կէլտիլինտէ , փէտէրի՛ էլիլէ
օղլունուն պէլինէ հայաթ գուչաղընը պաղ-
լայարագ տէնիզէ աթըլմասընը էմր էթտի :
Քէնտի տէ արգասընտան աթըլտը : Չօճուգ
պիր գաչ քէրրէ պաթըպ չըգտըգտան
սօնրա նիհայէթ պիր թախթա փարչասընա
սարըլարագ խէլաս օլտու : Կէօզիւնիւ աչ-
տըղընտա վալիտէսինին եանընտա օլտու-
ղունու կէօրմէքլէ , «Հա՛նի փէտէրիմ՝ ,
տէյու սիւալ էթտիլինտէ , վալիտէսի սիւ-
քիւթ վէ կէօզ եաչը իլէ ճէվապ վէրտի :
Վէ չօճուգ՝ «Պէն սօնունատէք փէտէրիմին
եանընտա տուրմագ իսթէտիմ՝ վէ ատէմ՝
օլմաղա չալըշտըմ՝ :» (I wanted to stay
with father until the end, mother,
and tried to be a man) տէտի : (Պէօյլէ
սատըգ էվլատը օլան գարը , տուլ պիլէ
օլսա , նէ՛ մութլու :)

Թաիֆէլէր օլ իքի սաաթ զարֆընտա
խօշնուտ գալպ իլէ եօլճուլարա հէր միւմ-

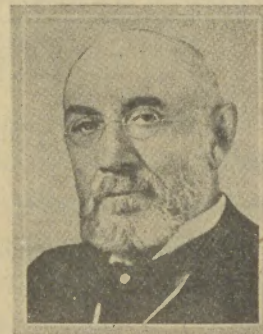
Գ.Ա.ՓՏԱՆՆ ՍՄԻՐՈՒՆ

Մ.Ր. ՈՒ.Թ. ՍՈՒԷՑ

Մ.Ր. ԻՍՄԻԷՑ

Մ.Ր. ՍՈՒՐԱՌԻՍ

Սմիթի. — Թիքսմիթին գալիսն, Սրբ. — Մէշուր մուհարրի, տէնիզտէ պաթտը, Իսմէյ. — Գուսմիանեանն տիրէթօրը, գուրթուլտու, վափօրը պուզլոր արտաշնատ չապուգ սիւրմէյէ մէսուլ տէյու զոնն օլունույօր, Սրիսուս. — Գուրթուրթուլմուգ իսթէմէտիլինտէն զէվճ վէ զէվճէ պէրապէր էօլտիլէր :

քին օլան իւրտմէթի իֆա էթտիլէր : Էն նիհայէ գայրգլար տիւքէնմէքլէ կէրիտէ գալան եօլնուլարա վէ քէնտիլէրէ խէլաս չարէսի գալմատը : Օլ զէման գափտան անլէրէ՝ «Աֆէրին» օլուլլարըմ, ֆարգընըզտա սատըգ պուլունտունուլ : Եափաճաղընըզ գալմատը, պանա իթուսթ ֆարգընըզ տա գալմատը : Արթըգ հէր քէս պաչընըն չարէսինէ պագսըն : Սան էմրիմ պու տըր,» տէտի : Վէ ճիւմէսի, 730 նէֆէր, սէֆինէյի քէնտիլէրէ մէզար էթտիլէր :

Թէլսիզ թէլէզրաֆըն միւտիրի օլան Ֆիլիպ իսմինտէ կէնճ՝ սոն տագիգէյէտէք մաքինաւորըն պաչընտան գալպմատը : Օտասընը սու պաստըղընտա հալա փարմաղը մաքինանըն իւզէրինտէ հարաքէթ էտիյօր իտի Ախէրէրի խէլաս էթմէք իչին վազիֆէսինին պաչընտա էօլտիլ : Աճէպա մէզարըն էօթէսինտէ պիր զաթ, անա վէ շօլ սատըգ թաիֆէլէրէ «Աֆէրին», էյի վէ

սատըգ գուլ,» տէյու միւքեաֆաթ էթմէյէճէք մի :

Օլ հէյպէթլի սաաթլարտա եօլնուլարըն հէյէճանը գալպինի թէսքին իչին սէֆինէնին պանտաղը՝ սայքի պիր զիյնէթ վար կիպի, մուսիգի մագամլար չալմագտա տէվամ էթտի : Ֆէրահ մագամլար թէտրիճէն մաղմուլաչար : Տիւլին եափաչ եափաչ ճէնաղէ օլտու : Էն ոօնրա՝ «Եա՛ Բապպ, օլամ սանա տահա եաղըն,» չալընտը : Սէֆինէ փարմագ փարմագ, աղըր աղըր պաթմագ տա իքէն, «Սանա եաղըն, տահա եաղըն,»ըն նօթալարը հալատա հաղին հաղին իհթիզալ էտիյօրտը : Պու լաթիֆ իլահինին գանատլարը 1,635 ճանը պիր անտէ ախրէթէ նազլ էթտի : Պունտան միւնասիպ պիր խաթէմէ խայալ էտիլէմէզ : Էօլիւմ տագիգէսինտէ տիւնեա վէ թէն կէրի չէքիլի, վէ ճան քէնտիսիլի Ալլահըն հուզուրունտա պուլուր :

«Էնճամ չատրդ իլէ Պունտան կէօչսէմ,
Կիւնէլ ալտան էօթէ կէօյէ ուչսամ».

Շատ ալզըլմ օլտ, Եմ Բապպ, Եազըն
սանա. Տահա Եազըն».

Թիքսանի/ պէօյլէ կէօչսիււ :

«Վէ արթըզ աէնիզ Եօգ իտի» Վահի
կէօրէն պիր րէսուլ՝ ճէննէթի պու թա-
պիրլէ վաֆէ էտիյօր. Օրատա աէրեա Եօգ
տըր աէյօր :

«Արթըզ ճէնիզ Եօգ իսի»

ՄԱՐԿՈՍ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

Մ Ո Ւ Պ Ա Տ Տ Ի Ս Ա Լ Է Վ

7.

Բանիէրօ Երուսաղէմտէն այրըտըղընտա
Իթալիայա Հայֆատան աէնիզ թարիգիլլէ
կիթմէք նիյէթինտէ իտի իսէ տէ, սօյու-
լուպ փարասընը զայիպ էթտիքտէն սօնրա
նիյէթինի թէպտիլ էտէրէք գարատան
կիթմէյէ գարար վէրմիշ իտի : Պու իսէ
ուզուն պիր Եօլճուլուգ օլաճագ իտի : Մէր-
գում էվվէլա Հայֆատան Սիւրիա սահիլ
պօյունա, չէմալա տօղրու, սօնրա Ասիա ի
Սուդրա ճիհէթինտէն զարպա տօղրու վէ
անտէն թէքրար չէմալա տօղրու կիտէրէք
Իսթանպօլա վասըլ օլտու : Օրատան Ֆլօ-
րէնսէ Եէթիշմէք իչիւն ուզուն վէ օսանճ
պիր Եօլճուլուգ տահա էթմէլի իտի : Պիւթիւն
Եօլճուլուգ էանասընտա Բանիէրօ իսնէ իլէ
կէչիինիյօր իտի : Պու զէմանլարտա սիւրիւ
սիւրիւ Երուսաղէմէ կէլէն զիյարէթճիլլէր
քէնտի էքմէքլէրինտէն անա հիսսէ չրգար-
մըչլար իտի : Եօլտա տաիմա Եալընըլ օլմա-
սընա րազմէն, Եօլ քէնտինէ ուզուն վէ օ-
սանճ կէլմէլտի : Օ տաիմա մուլըն զիյասընա
մուգայյէտ օլտյօր իտի, պու իսէ քէնտինի
տաիմա մէչղուլ սագլայօր իտի : Սալթ պիր
րիւզկիար Եալսօտ պիր Եազմուր տամլասը
անը սէօնտիւրմէյէ քեաֆի իտի : Բանիէրօ
Եօլտա Եալընըլ օլտուլու վէ սատէճէ մու-
մու Եանար սագլամագտան զայրի տիւ-
չիւնէճէք պիր իչի օլմատըղը սէպէպտէն

արատա պիր՝ էօմրիւնտէ պունտան ագտէմ
պէօյլէ պիր չէյ քէնտինէ իսապէթ էթմիշ
կիպի հիսս էտիյօր իտի : Քէնտինէ էօյլէ
կէլիյօր իտի քի, պունտան ագտէմ, պիր
մում ալէվի գատար հէսսա օլտն պիր
նէննէ իլէ օլլաշան պիր զաթ կէօրմիւշ
իտի : Էվվէլա պու միթէլտա՝ քէնտինէ
պիր խայալ, պիր բույա կիպի կէօրմիւնտիւ :
Փագաթ Եօլունա աէվամ էթտիքճէ պուն-
տան էվվէլ քէնտինէ պու նէվ պիր չէյ
վուգու պուլմըշ իտիյինէ տաիր քէնտինտէ
ղանաթ հասըլ օլմաղա պաշլատը : Օ
քէնտի քէնտինէ, «Պանա կէլիյօր քի՝ պիր
զաթ վար իտի քի պիւթիւն էօմրիւնտէ
պէնիմ շու մումա մուգայյէտ օլտուղըլմ
կիպի պիր չէյէ մուգայյէտ օլտյօրտըլ»,
աէտի :

Պիր կիւն զուրուպը չէմտէն սօնրա
պիր չէհրէ վասըլ օլտու : Էվ խաթունլարը
խանէլէրինին գափուսունտա տուրմուշ զէվ-
ճէլէրինին վիւրուսունա պէքլէյօլար իտի :
Անլէր արասընտա ինճէ, ուզուն պօյու,
վէ փարլագ կէօլլիւ պիրիսինի միշահէտէ
էյլէտի : Պու Ֆրանսէսքա աիւ Պէրթիյի
խաթընա կէթիրտի : Վէ տէրհալ շու
ֆիքրինի իշղալ էտէն մէսէլէնին նէ օլտու-
ղունու պուլտը : Ֆրանսէսքանըն մուհապ-
պէթի կէրչէքտէն պէօյլէսի պիր մում ա-
լէվի կիպի օլուպ, մէրգումէ կէճէ կիւն-
տիւզ անը Եանար սագլամաղա ճէհտ է-
տէր իտի, վէ Բանիէրօ անը սէօլիւնտիւ-
րիւր տէյու տաիմ էլ էվգաթ խավֆ ի-
չինտէ Եաշար իտի : Քէնտինտէ պու
միւլահաղանըն հասըլ օլտուղունա թէաճ-
ճիւպ էթտի իսէ տէ, մէսէլէ անըն ֆիք-
րինի փէյտէրփէյ տահա զիյատէ իշղալ
էթտի : Զիրա Ֆրանսէսքանըն նէ սէպէպէ
պինաէն քէնտինի թէրք էյլէտիյինի վէ
անըն մուհապպէթինի թէքրար գազանմագ-
լըղըն սիլահչօրլուգ իլէ օլամայաճաղընը
իլք տէֆա օլարագ անլամաղա պաշլատը :
Բանիէրօնուն Եօլճուլուգ ուզուն սիւրիւ-

յօր իտի, պունուն պիր սէպէպի շու իտի չիպ չիմտիյէ գատար կէչինմէքտէ օլմուշ քի, հաւա ֆէնա օլտուղու վագթ եօլունա տէվամ էթմէյէ ճէսարէթ էտէմէյիպ պիր եանտա գալմաղա մէհպուր օլույօր իտի: Պու նէվ սրրալարտա խալլիճա պի հուզուր օլույօր իտի:

Պիր կիւն Լիպնան տաղընա եօգարը չըգար իքէն պիր գասըրղա գօփմագ իւզրէ իտիյինի անլատը: Պուլունաուղու եէր փէք սարփ վէ իսսիզ իտի: Էնճամ պիր գայա-նըն թէփէսինտէ պիր Արապըն մէզարընը կէօրտիւ: Պու՝ թաւանը գուպպէյի ուֆագ թաշտան պիր պինա օլտուղունտան մէրգում օրայա իլթիճա էթմէյի թէնսիպ գըլտը: Օ՝ պու մահալա կիրէր կիրմէզ, պիր գար ֆուրթունասը պաշլայըպ չիտ-տէթ իլէ տէվամ էյլէտի: Հաւա տախի փէք սօղուգ օլմաղլէ Բանիէրօ տօնմագ տէրէճէսինէ կէլտի: Վէ տաղտա աղաճ տալարը վէ չէօր չէօփ պուլապիլէճէյինի վէ անլէրտէն պիր ազ թօփլայըպ պիր աթէշ եափմագ միւմքին օլաճաղընը տիւ-չինտիւ իսէ տէ, թաշտարը մուգատտէս մում ալէվինի Ազիզ Մարիամըն մէզպահը իւզէրինտէքի մումլարտան զայրի պիր չէյի եագմագ իչիւն գուլլանմաղը միւնասիպ սայմատը: Պուրթունա քէսպի չիտտէթ էյլէտի վէ էնճամ կէօք կիրլէմէյէ վէ չիմ-չէք չագմաղա պաշլատը: Շու էնատա մէզքիւր մէզարըն հէման էօն թարաֆըն-տա պիր աղաճ իւզէրինէ պիր եըլտըրըմ տիւչիւպ անը թութուչտուրտու, վէ Բա-նիէրօ օրատան աթէշ ալարագ քէնտիսի իչիւն պիր աթէշ եագմաղա մուվաֆֆագ օլտու: Մուգատտէս ալէվէ տօգունմաղա լիւղում գալմատը:

Բանիէրօ Կիլիկիա տաղլարընտան կէչէր իքէն, մումլարը հէփ եանըպ տիւքէնմիշ իտի: Երուսաղէմտէն պէրապէր կէթիրտիյի մումլար զաթէն չօգտան եանըպ պիթմիշ օլաղլէ եօլ իւթիւ թէտաիւֆ էթտիյի Խրիսթիյան քէրպանլարտան մում տիլէ-

նիպ չիմտիյէ գատար կէչինմէքտէ օլմուշ իտի: Լաքին չիմտի արթըզ չարէսի գալ-մամըշ օլմաղլէ եօլմուղու պուրատա խիթում պուլաճագ կիպի կէօրիւնիւյօր ի-տի: Մում եանըպ, էլինի եագմագ տէ-րէճէսինտէ աղալընճա, աթտան աշաղը էնտի, տալ վէ գուրու եափրագլար թօփ-լայարագ մում սէօնմէզտէն պունլարը եագմաղա չայըշտը: Լաքին տաղըն պու եիւքսէք սէմթլէրինտէ եագմագ պուլ-մագ միւշքիլ իտի, պուլապ պիլէ անլէրին աթէչի չօգ սիւրմէզ իտի: Մէրգում օ-թուրուպ, մուգատտէս ալէվի զայիպ էալէ-ճէյի սէպէպտէն միւքէտտէր օլմագտա ի-քէն՝ եօլտա թէրէննիւմ սէսի իչիթտի: Պիր թագըմ զիյարէթճիլէր ալայը՝ էլլէ-րինտէ մումլար օլարագ տաղա եօգարը չըգըյօրլար իտի: Անլէր՝ պիր ազիլին գա-տիւմ իգամէթկեհաճ օլան պիր մաղարայա կիրտիլէր, Բանիէրօ տախի անլէրին արտը սրրա օրայա կիթտի: Պունյար արասընտա եիւրիւմէքտէ միւշքիլաթ հիսս էտէն փէք իիթիյար պիր գարը պուլունույօր իտի: Բանիէրօ մէրգումէյի սըրթընա ալարագ տաղա եօգարը չըգարտը: Օրատա գարը՝ Բանիէրօյա արղը թէչէքքիւր էտինճէ՝ Բա-նիէրօ մէզքիւր գարրյա էլինտէքի մումու քէնտիսինէ վէրմէսինի իչարէթ իլէ ըէճա էյլէտի: Մէրգումէ մումու վէրտի, վէ սաիր պիր գաշ քիսմէլէր տախի էլլէրինտէ պու-լունան մումլարը անա հէտիյէ էթտիլէր: Մէրգում պու մումլարը սէօնաիւրտիւ վէ էնիշ աշաղը գօշարագ, մուգատտէս ալէվ-տէն թութուչտուրտու իտիյի աթէշ սէօն-մէզտէն պու մումլարտան պիրինի եագմը:

ՄԱԼԻԻՄԱԹ ՓԱՐՉԱԼԱՐԸ

ՏՕԳ Ա Ս. ՆԱԳԳԱՆԵԱՆ

— Եագընտա պիր վափօր Ամէրիգանըն զարպի գըլըրնտան 8,000 եօլու ալըպ Ձինէ կէօթիւրաիւ: 14 կիւն իմթիտատ էտէն պու սէյեահաթտա եօլմուլարտան հիշ պիրի պիր լօգմա էքմէք եէմէտի, պիր

տամլա սու իշմէտի, հիշ պիրինին եանըն-
տա չանթա եա պիր մէնտիլ պիլէ եօզ
իտի, հիշ պիրի պիր սէս չըգարմատը, եէ-
րինտէն գըմըլտանան օլմատը, հիշ պիրինի
տէնիզ թու թմատը, հիշ պիրի կիւլմտի,
հիշ պիրի աղլամատը: Օրատա գամարա,
կիւլէթէ եօլմուտա տա եօզ իտի, քեաֆ-
ֆէսի պիր մէվգիտէ, եինէ տէ՝ չէքլա է-
տէն օլմատը, միլիօնէր վէ գօլաճը եան
եանա իտիլէր, էօքսիւրէն, ագսըրան, խաու-
թա օլան տա օլմատը: Ամէրիգատա էօլ-
միւշ օլան Չինիլէրին ճէսէտէրի վէ քէ-
միքլէրի իտի քի, թօփլայլա Չինէ կէօ-
թիւրէրէք, տէֆնէ տէճէքլէր իտի: Պէօյլէճէ
պիր վափօրլըգ էօյիւ Չինիլի եօլմուտա թէ-
րաքիւմ էթտիքճէ վափօր կէլիւ կէօթիւ-
րիւյօր:

—Պու կիւնլէրտէ Գօլմպոսըն Ամէրի-
գայը պուլմատը, սինէմաթօղրաֆտա կէօ-
թէրիլիօր: Պու շէրիտի ալմագ իշիւն 6
պին լիրա մասրաֆ օլմուշ, 3 սէնէտէ եա-
փըլլապիլմիշ վէ 350 առէմ իսթիխտամ
օլունմուշ: Գօլմպոսըն իլը տէֆա գրալիշա
իղապէլլանըն հուզուրունա չըգմատը, սօն-
լա 3 կէմի իլէ տէրեատա կիթմէսի, թաի-
ֆէլէրին իսեան էթմէլէրի, էնճամ Ամէ-
րիգայա եէթիշմէլէրի վէ պէօյիւք զիյ-
նէթլէր իլէ ափտէթի, նիհայէթ գէնճիլլէր
իլէ պաղլանըպ վէֆաթ էթմէսի: Կէմիլէր,
էլպիսէլէր, հէյէթլէր թամմ ապընա ոյ-
տուրուլմուշ վէ Միշիկան կէօյիւ իւզէրինտէ
այլար իլէ կէմիլէր տօլաչմագտա օլմուշ
քի, պու թասպիր ալընսըն:

—Լօնտրա էհայիսի հէր սէնէ 8 միլիօն
լիրա իանէ վէրիօր:

—Սըրպիսթան փատիշահը Փէթէրին
Պէլկրատտա պիր պէօյիւք էճղա տէփօը
վար: Պիր պէօյիւք պէրպէր տիւքքեանը
տախի քէնտի հիսապընա օլտուղու կիպի,
պիր պէօյիւք ֆրանսըղ մօթօր գումիւն-
եասընա տա աճէնթ չալինտէ պուլունույօր:

—Ամէրիգա Պահրիյէ նէզարէթի պիր

եէնի թօփ եափտըրըյօր: 16 փարմագ
գութրունտա, 67 ալագ ուզուն օլուպ,
15 միլ ուզաղա 75 պին օգգա պիր կիւլլէ
աթաճագ: Շիմտիքի տրէթնօթլար պու
թօփըն աթըրմատընա թէհամմիւլ էտէմէ-
տիլինտէն, եէնի չէշիա տրէտնօթ եափ-
մագ իճապ էսիյօր:

—Փարիզ փօլիպէրի 15 միլ ուզուն-
լուզունտա սինէմաթօղրաֆ շէրիտէրինի
էտէպէ մուխալիֆ մէնզարէլէր կէօսթէր-
տիլէրի իշիւն թէլէֆ էթտիլէր:

—Վափօրլարտան պաղըլարընը պէօ-
յիւթմէք իսթէրլէրտէ՝ օրթասընտան իքիյէ
ալըրըպ վէ իքի փարչալարըն արտսընը
աչըպ պիր գըամ իլալէ էտիյօրլար:

—Լօնտրանըն եէնի պիր խարիթասը
հազրըլանըյօր քի, իւզէրինտէ հէր սօգապ
վէ էվ կէօրիւլէճէք տիր:

—Իսպիլէրանըն էհայիսի 3 1/2 միլիօն
տըր, եինէ տէ 500 պին քիշիլիք պիր օր-
տու չըգարապիլի: Փագաթ հարպիյէ
մասրաֆը պիր միլիօն լիրա տըր:

—Մ. Գարուզօ — շօլմէշհուր թէնօր թէ-
րէննիւմ էտէն — պիր սօղուգ ալմըշ վէ
թաթիլլիյի 12 պին լիրայա մալ օլմուշ տըր:

—Կէօղիւն իւզէրինտէքի ճամ (գար-
նիյէթ իւլ այն) պէյաղլանըպ, կէօզ քէօր
օլտուզունտա արթըգ չարէ եօզ տրր:
Շիմտիյէ գատար պու ճամը տէյիշտիրմէյէ
եանի պիր թափան կէօղիւնտէն ալըպ քէօր
կէօզ իւզէրինէ թագ մաղա, եափըչտրմաղա
չալըչտրլար, մուվաֆֆագ օլամատըլար
իտի: Պու տէֆա Փարիզտէ պիր տօգթօր
ախէր պագար քէօր պիր քիմսէնին կէօ-
ղիւնիւն էօն ճամընտան պիր փարչա ալըպ
պէօյլէ պէյաղլանմըշ կէօզտէն տախի պիր
փարչա գալտըրըպ ծու օրայա աչըլատը
վէ մուվաֆֆագ օլտու: Պու փէք պէյիւք
պիր նէթիճէ տիր:

—Շիգակօտա պիր հօթէլ խըզմէթճիսի
պիր մաքիւնա իճատ էյլէմիշ քի՝ սաաթտա
18 պին թապագ եըյգայա պիլիյօր:

—Կաղ եաղը իւն իշէյէն թրամվայլար իւք տէֆա օլարագ Ինկիլթէրրատա գուլլանըլմագա պաշլատը . հէր միլ իշիւն 20 փարա մասրաֆ օլույօր իմիշ :

—Պրազիլտէ պիր գուշ վար՝ ալագ փարմագլարը օլ գատար ուզուն տըր քի , սու իւզէրինտէքի պէօյիւք եափրագլար իւզէրինտէ տուրուպ ավլընը թօփլայօր :

—Ինկիլթէրրատա նէպաթաթ սէրկի սինտէ էն պէօյիւք միւքեաֆաթը Փօրթէն տուգասը գազանմըշ : էն մէշուր մէյվէ վէ սէպզէլէրի օ եէթիշտիրիյօր . 4 ալագ ուզունըլուզունտա հավուճլար եէթիշտիրմիշ տիր :

—Ավաթրալիատա պիր նէվ ֆարէ վար տըր , տիրի ուզուն՝ օլուպ չիշէքլէրտէն պալ եէյէրէք կէշինիյօր :

—Ալմանիատա գարըաընը տէօյէն գօճալարը եալընըզ թաթիլ կիւնլէրինտէ՝ եանի Շարաթ էօյլէ սօնու վէ կիրակի կիւնիւ հապս էտիյօրլար , պաշգա կիւն եինէ իշէրինէ կիթմէլի տիրլէր :

—Ամէրիգատա Վիրճինեատա Պէնկլինկթօն չէհրինտէ Մր. Պրազն իամինտէ պիր ատէմ վար իմիշ , պըյըղընըն իքի ուճլարընտան թուլթար իսէ գօլլարընը կէրէ պիլիր իմիշ . եանի իքի պըյըղը պիր գուլաճ իմիշ , պուռու եէլէլինին իշինէ սօգուպ կէզէր իմիշ :

—Փարիզտէ սօսիալիսթ պիր ֆապրի-գաթօր քեաֆի պիր սէրվէթ փէյտա էտիպ իշտէն չէքիլմիշ : Պապրիգասընը վէ միւլ-քիւնիւ ամէլէլէրինէ թէրք էյլէմիշ քի , չիրքէթ հալինտէ իշլէթսինլէր :

—Կէշէն սէնէ Ինկիլիզ էհալիսի 30 միլիօն լիրալըզ թիւթիւն իշմիշլէր , կէշէն սէնէ էվվէլքինտէն պիր միլիօն լիրա ֆաղլա իմիշ :

—Փարիզտէ փէնճէրէ ճամլարը իշինտէն թէլլէր կէշիրիյօրլար քի , էլէքթրիգ չանընա մէրպութ տըր , չայէտ խըրսըզ ճամըզըսա չանլար չալընըյօր :

ՄԵՔԹՈՒՊԼԱՐ

“ՇԱԿԻՐՏԼԵՐԻՄ ՍԻՆԻՁ”

Ա.ՋԸԳ. ՄԵՔԹՈՒՊ

Նիկիտէ , Բ. Տօնիկեան եգլի

Բահնիւսնըն 14իւնճիւ նուսխէսինտէ Գեր . Տ. Արտաւաղը Վրդ . է խիթապէն եազմը օլտուզունուզ ալըզ մէքթուպը օգուտըմ . 10ընճը նուսխէտէ Ճիպինտէն հաղըլան մէքթուպըն տալիս սըհէթինի թաստըզ իշիւն մահալընա եազմը իսէմ տէ , հալա ճէվապընը ալամատըմ : էօյլէ պիր վազը , չախսէն թանճատըղըմ , ֆագաթ Ուրֆա Հայ Առաքելական քիլիսէսինէ ճիւզի պիր վագթտա օլտուն , էօմը վէ ամէլիյլէ միւֆիտ խըտմէթլէր իֆա էտէն Հայր Սուրըն սէօյլէյէճէլի մէմուլուսուն դայրի իսի : Ճէվապըն եէթիշմէսի՝ հասը օլան չիւպհէմի տէֆէ չարէ ի եէկեանէ տիր . վէ զաթէն հաղընլարտա Ուրֆատան ավաթ էտէն պիր սօսթուսուն տափի պէյանընա նապարէն՝ Բահնիւսնըն՝ 10ընճը նուսխէսինտէքի մէքթուպ Գեր . Վրդ . ին էսէֆինի մուճիպ օլարագ , ճէվապընը տափի կէօնտէրմիշ տիր :

Ձատիկտէն 4 հաֆթա մուգաստէմ Անթաքիա գուրպինտէ վազը Մուսա տաղընտա պուլունան էրմէնի քէօյլէրինտէ պուլունարագ , անլէրի գիյարէթ էթմէքաէ իսիմ . հէր կէճէ պիր քէօյտէ գալմաղա մէճպուր օլտուպ , լաքին գիյարէթիմին մագսէտ ի ալիսինի թէշքիլ էտէն խըտմէթի՝ կիւնաիւզլէրի կէօրէրէք . կէճէնին իւք սաաթլարընը Ս . Եկեղեցիտէ վազ խըտմէթլէրինէ թախսիս էթտիմ : Պուլունաուզուսուզ հէր հանկը պիր քէօյտէ ճէմաաթըրըզ թարաֆընտան կէօրմիւշ օլտուզում հիւրմէթ տէրէճէ ի նիհալէտէ օլտու , Եօղուն օլուզ վէ Պիքիա քէօյլէրինտէ Փրօթէսթան պիրատէլլէրի իղաէն տափի սօսթլարըմ պուլունաուզունտան , անլէրին չօգլարը իլէ կէօրիւշէրէք , իսօ խաթըրլէր իլէ ալըրալըզ :

Ատանա վագըասընտան պէրու , կէշէն սէնէ զարֆընտա , Անթաքիա վէ ճիլտըրնտա պուլունան Քէսապ վէ Սուէրիյլէ քէօյլէրինտէ , Կիլիկիա Կաթողիկոսը Տ . Տ . Սահակ Ս . Հայրապետիսիլին էմր ի մախուսարըլա 13 ալտան գիյատէ վագթ կէշիրմիշ օլարագ , անլէրին հոգեքանուրթիւնընա վագըֆ վէ օրալարտա իսքեան էտէն էրմէնիլլէրին իշթիյաճաթ ը մանէվիլէսինէ հաղընտան խապէրտար օլտուզումտան , պու սօն տէֆա տափի իճրա էթտիլիմիլ խըտմէթլէրտէ

անյերի Գրիստոսն ճելի վէ միւսարէք մուհապ
պէթ հէմ տէ քէֆարէթինէ տալէթտէն խարիճէ
չըգժատըմ: Էրմէնի քիլիսամըզըն հայաթ վէ
բուհունու: — Գրիստոս Յիսուսը — իւան վէ պէ-
յան իլէ ֆարզըմըզը իճրայա չալըչալմ: Էրմէնի
վէ Փրօթէսթան ֆարզը կէօլէթմէյէթէք: Իէր
քէօյաթ պուլունան էհալի ագչամըն սաաթ
պիրինտէ չալընան քիլիսէ չանլարընտա քիլիսէյէ
խընճախընճ ագըչալըր:

Էվլէթի իքի սէնէյէրտէ Գէսապտա օլարագ,
խուսուսա վագըպը թագըպ էտէն աճըլը կիւն-
լէրտէ, անյերին հանընտա պուլունտու: Գրիս-
տոսն խալիս մուհապէթինի, Պատուելի էֆլէր
իլէ պէրապէր սէօլէթէքտէ, պիլիս ֆարգ քիլիսա
վէ մէքթէպլէրտէ վալ էտէլէք, սէնէյէր էվլէլ
արալարընտա պուլունան ատալէթ բուհունու
տէֆ ու իզալէյէ Ալլահըն հարաւըմըչա մուվաֆ-
ֆագ օլտուգ:

Իմաի կէլինիզ, հէնի հարալար աչմագ,
փարա իլէ թէպտիլի մէզհէպ վէ եա Էրմէնի
Փրօթէսթան ալագասընը սօղուտուպ, անյերի
հէքախիլէրինէ զարիպ կէօթէրէն սէօլ վէ հալ-
լարտան սարֆը նազար էտէլէք, իլէլասքեա-
լըմըզըն՝ «Շալիրտլէրիմ սինիզ» քէլումըչա հա-
գիզի պիրաաէրլիլի թալիմ վէ վազ էտէլիմ:
Ղազէթա սիթուչարընտա իսէ թահգիրաւիզ էլ-
ֆազտան սագընարագ, Վարդապետ եա Գահա-
նայ, Պատուելի հա սարկաւագ, ճիւղէմիզ տէ
բուհանի իշճիլէր հալընտա ճէմաաթըն բուհանի
պինասընը երգժապա տէլիլ, եափմաղա չալը-
չալըմ:
Այնրապ **ՎԱՀԱՆ ՔԱՆՅ. Գ. ԿԻՒԼՏՍԵ.ԼՍԱՆ.**

Բ Ա Հ Ն Ի Ի Մ Ա

Վագաա պիզ Տէր Վահան Քանյ. ըն իմա էթ-
տիլի կիպի Տ. Արտաւազդ Վարդապետտէն պիր
ճէվապնամէ ալմըզը: Լաքին մաէթթէէսսիւֆ
միւշարիլէյի պու ճէվապնամէսինտէ մուխապիրի
մէզքիւրին իֆատէլէրինէ ճէվապ վէրմէքտէն
զիյատէ Փրօ. վէ Գաթօլիք ֆըրգալարա ախտ
Էրմէնիլէրին վէ միսիօնէրլէրին ճիւղի միւսթէս-
նա իլէ մէնաֆի ի չախսիլէյէ խըտմէթ էթսիք-
լէրինի իստիա էթմիլ օլտուղունտան նէչրի միւ-
ճատէլէյէ սէպէպ օլուր տէյու Բահնիւնայա
տէրճ էթմէք իսթէմէտիք: Միւմաիլէյի քէնտի-
նի միւտաֆաա զըմընտա չու գատարընը
տէմիլ տիր քի, մուխապիր «կեղծաւոր» թապի-
րինի միւրաի տէյու թէրճէմէ էտէճէք հէրտէ,
խազիպ թէրճէմէ էթմիլ տիր, վէ միսիօնէրլէր

իչիւն «Եալանճը, տինսիզ վէ մէզհէպսիզ տիր»
տէմիլ օլմայուպ, անճագ աթիտէքի իֆատէտէ
պուլունտուղու իւզրէ զիքը էյլէմիլ տիր, եանի,
«Անհպա պունըսը պիզի սինսիզ վէ ինսնսըզ պիր
ճիւնապաւ մը պիզիսիլ, օրսը, նիթէթիմ տիկէր
թարաֆտա միլիօնլարճա պարպար վէ պէտէվի
հալար իլէ թալիմ ու թէրպիլէյէ միւհթաճ ճէ-
մաաթլար վար տըր քի, անյերին եապանի մէս-
լէքինտէն էզիլմիլ վէ փարէ փարչա օլմուլ զէ-
վալը Էրմէնի միլլէթի քէնտի էմալլարընըն
մուսվէնէթինէ միւհթաճ գալմըլ տըր:»

Ճիպինէ հագըն պուլունան էհնէլ նամ Էր-
մէնի քէօյիւնտէն Չաքարիա Տէր Յակոբեան
էֆ. տախի կէօնտէրմիլ օլտուղու պիր մէք-
թուպտա Տ. Արտաւազդ Վ. իլ. ին վագընա տալի
Նէճիպ էֆ. Սրօեանըն աէտիքլէրինի թէքըպ
էտիյօր: Վէ միւմաիլէյի կէրէք Ճիպինտէ վէ
կէրէք սօնրա էհնէլտէ վէրմիլ օլտուղու վագ-
լարտան էհալինին մէմնուն վէ միւսթէֆիա օլ-
տուղունու հագըյօր:

Պիզ կէօրիւնիւր քի, Տէր Վահան Քանյ.
տօղրու թարիզի կէօթէրմիլ տիր: Պիզ Էր-
մէնիլէր, արամըգտա պուլունան ֆըրգալարըն
մէնֆաաթ ը չախսիլէ Նէթիճէսի օլուպ օլմատը-
ղընտան պահա էթմէյէ վագթ սարֆ էթմէքտէն
իսէ, ումում միլլի հայաթըմըզը թէհտիա էյլէյէն
տինսիլլիք վէ ախազսըզըզա գարը միւսթէ-
հիտէն իլէյէլիմ վէ պիւթիւն գուվէթիմիզի
պզգալին ճիւրաղիլիլիլիլի թէրֆի էթմէք իչիւն
սարֆ էտէլիմ: Չիրա ճիւղէմիզ Էրմէնիլէր մա-
գամընտա պիրի պիրլէրիմիլլէ գան գարտալըզ
վէ իրիսթիյանլար մագամընտա Գրիստոստա
գարտալըզը: Իմաի. «Շալիրտլէրիմ սինիզ»
տէյէնին արղուսունը իճրայա սայ էտէլիմ:

ՊԷՀԵՍՆԻՏԷՆ ՄԷՔԹՈՒՊ

Միւհթէրէմ էֆէնտի,

Միլլէթիմիլլին չօգ ալաչիւնէճէք վէ էտէճէք
իլէրի վար իսէ տէ, կէյէն իքի ալ զարֆընտա,
ասքէրլիք մէսէյէսի իլչիւն չըգան հէնի պիր էմը
խուսուսի պիր սուրէթտէ տիզգաթըմըզը ճէլպ
էյլէտի: Բոււմ, Էրմէնի վէ Էրմէնի Գաթօլիքլէր
հէր նէ գատար միլլէթէ պիր իսէլէր տէ, ի-
թիգաաճա ֆարգը օլտուգարընտան, պիրի օլ
պիրինէ, եանի Գաթօլիք Էրմէնիլէ մուլի օլա-
մաղ տէնիլտի: Վէ պու Մարտըն եօգլամաաըն-
տա Գաթօլիք վէ Լուսա որչալան ասքէրլէր
պու էմրտէն իսթիֆատէ էտիպ էլպիսէլէրինի չը-
գարտըլար: Մէսէլէ չու հալտէ իքէն, նիլչիւն

պիղ Փրօթէսթանյար շու ուսուլտան իսթիֆատէ էթմէշիպ անտէն մահրում գալըյօրըզ : Աճէպա պունուն սէպէպի նէ տիր : Պիղիմ թարաֆտան գայտարզ պուլունտուղունմը իչիւն մի : Եօզսա պաշգա սէպէպի մի վար : Նիւայէթ անյաշըյօր քի՝ պիղիմ Ազգապէսարան շու հալտէ գալըրսա տանա չօգ պերէքէթլէրտէն մահրում գալաճա ղըզ վէ չօգ իշլէրիմիզ հիւզ իւսթիւ պրագըլաճագ տըր :

Պէեհէսնի

Ա. Յ. ՊԶՏԻԿԵԱՆ

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Ինկիլթերա . — Իրլանտանըն խտարէ ի տա- խիլյէսինէ տտիր փարլամէնթօյա թագտիմ էտի- լէն Հօմ Րոյ լաիհասընըն՝ վուգու պուլան շէտիտ միւզաքէրէտէն սօնրա 271 ռէյէ գարշը 372 ռէյ իլէ Էանի 101 էքսէրլէթլէ իքինճի տէֆա զը- ռաաթ էտիլմէսինէ գարար վէրիլմիշ տիր : Պու իսէ հիւքիւմէթին պէօյիւք զպէպէսի սայըլըր : Փօրթ- լէնտտէ Ինկիլիզ սէֆաին ի պահրլէսի գրալ Ճօր- ճուն հուզուրընտա պիր թագըմ թէճրիպէլէր իճ- ռա էյլէտիլէր : Անտէ պահրի թէյյարէլէր վէ թահթ էլ պահր սէֆինէլէր տէ իճրա ի Նիւմայիշ էթ- տիլէր : Հաթթա Գրալ հազրէթլէրի տէնիզ ալ- թընտա իքի միլ Էօլճուլուզ էյլէտի : — Թիքա- նիստէն գուրթուլանյար Ինկիլթէրրատա տա իսթինթագ էտիլմէքտէ տիրլէր : — Թիքանիք գազասը միւնասիպէթիլէ Տէյի Թէքիդրափըն Ամէրիգա մուխապիրլէրի Ամէրիգատան մէքըիւր ղազէթայա գապօ իլէ (տէնիզ ալթը թէլէզրաֆ) 77,094 քէլիմէլի խապէլլէր կէօնտէրմիլլէր տիր : Պու իսէ մաթպուլաթ թարիխսնտէ միալի կէօրիւմէմիշ պիր վագըա տըր : Հէր քէլիլէյէ 100 փարա իւճրէթ հիւսապ էթսէք 2,000 իրա գատար պիր պէօյիւք միւլալ օլուր : — Սու- տանտա Ինկիլիզ ասքէրլլի պալը ասը գա- պալիլ թագըպ էտէրքէն փուսուտա պուլունան տիւշմէն թարաֆընտան շէտիտ պիր հիւճիւմէ մարուզ օլմուշար տըր : Լաքին Նիւայէթ տիւշ- մէնի կէրի սիւրմէյէ գատիր օլմուշար տըր : —

Ալմանիա . — Ալմանիանըն Լօնարա սէֆիրի Գօնթ Մէթէրնիս իսթիֆասընը վէրմիշ օլուպ : Օնուն Էթրինէ Իսթանպօլ սէֆիրի Պարօն Մար- չալ Պիպէրլթան թային էտիլմիշ տիր : Գօնթ Մէթէրնիս 11 տէնէ տիր Լօնտրատա այնի մէ- մուրլէթտէ պուլունմըլ , վէ Պարօն Մարչալ 15 տէնէ տիր Իսթանպօլ սէֆարէթինտէ խըտ-

մէթ էյլէմիշ տիր : Ինկիլիզ հիւքիւմէթի պու- թայինի թաստըգ էտէրսէ Պարօն Մարչալ Իս- թանպօլա կէլիպ Զաթը Շահանէյէ էտա ի վէտա մէրասիմինի իճրա էթտիքտէն սօնրա Լօնտրայա ալիմէթ էտէճէք տիր : Պարօն Մարչալ 1907տէ Լահէյ սուլի գօնկրէսինտէ տալի քէսպ ի շէօրէթ էյլէմիշ իտի : Միւշարիլէյի Ալմանիանըն էն պէօյիւք իճալը սիյապիլէսինտէն սայըլալը իչիւն պու թէպէտտիլէ Ինկիլիզլէր փէք մէմ- նուն գալըյօրլար : — Ալմանիա փարլամէնթին- տէ Սօսիալիսթ մէպուլարտան Պօրխարթ Նի- ղամա մուղայիր մուամէլէտէ պուլունտուղու իչիւն ռէիս թարաֆընտան փօլիպէր Էթիլլէ մէճ- լիստէն տիշարը չըգարտըլմըլ տըր : — Ալմանիա իմփէրաթօրը շախսի պիր միւլքինտէ պուլունան պիր միւսթէճիրի պիր էվ ինչասը մէսէլէսինտէն տօլալը մէնքէմէյէ թէլէքքի էտէր : Մէնքէմէ իմփէրաթօրըն լէյինտէ գարար վէրմիշ իսէ տէ , թէմէրիպտէ տալալը միւսթէճիր գազանմըլ տըր :

Ֆրանսա . — Մարօգտա հալա գապիլլէլէր թարա- ֆընտան միւշքիլաթ գուհուր էտէճէլինտէն գօր- գուլմագտա տըր : Սուլթան Սուլլա Հաֆիտ Հի- մայէ ահտնամէսինի իմզալամագտան էվվէլ սալ- թանաթտան իսթիֆա էթմէք իսթէմիշ իտի իսէ տէ , Ֆրանսըլար քէնտինի պու մագսէտինտէն վալ կէշմէյէ իլզամ էթմիլլէր իտի : Շիմտի միւ- շարիլէյի Էրինէ իսթիֆա էթմէքլիք Նիլլէթինտէ իսրար էթմէքտէ տիր : Նէրինէ օլլունուն թային օլունմասընը վէ օ սինն ի պիւլուզա Էթիլլէնէ- տէք տիկէր պիրինին Նաիպ Նասպ էտիլմէսինի թալէպ էտիյօր : Մարօգտա Ֆրանսըլարըն օր- աուսու 32,000է պալիլ օլմուշ տըր :

Իրան . — Համատանտա Սալար էտ Տէվլէ իլէ Փրէնս Ֆէրման Ֆէրմա արուսընտա վուգու պու- լան մուհարէպէտէ հիւքիւմէթ օրտուսու մաղ- լուպ տիւշմիւշ տիր : Պինաէն ալէյի Նիքրեմ խան քէնտի ասքէրլէրիլէ Ֆէրման Ֆէրմանըն իմտա- տընտ Էթիլլէմէք իչիւն աճէլէ էթմէքտէ տիր : Էկէր Նիքրեմ խան վագթընտա Էթիլլէմէքսէ Սալար էտ Տէվլէնին օրտուսունուն Համատան- տան Թէհրան իւզլէրինէ Էրիւլլէճէլի մէմուլ տըր : Ճէնուպի Իրանտան Ինկիլիզլէր քէնտի աս- քէրլէրինի չէքմէք Նիլլէթինտէ տիրլէր : Փօրխ տարիլէսինին Շուէալի մէմուլարը ասայիլի իս- տէ էտէպիլլէճէլլէրինի թէլէլտ էթմէքտէ տիր- լէր : Շահը մալիու Օտէսատան իլլէրի կիթմէյիպ չիմտիլիք օրատա մէքս էթմէքտէ պուլունտու- ղունտան Իրանըլար մէմուն գալմայօրլար : Աֆ- ղան հուսուսունտան Իրան իւզլէրինէ պաղը

գապուկ թարափընտան հիւճիւմ վուզու պու-
մուշ տրր :

Ամերիգա. — Թիքաւնիտէ զարգ օլմուշ օլան
միլիօնատէր Գըրնըլ Ասթօրըն վասիյէթնամէսին-
տէն անլաշըմըշ աըր քի, միւսմիլէյն 20
միլիօն լիւրալըգ սէրվէթինին 18 միլիօն լիւրաւընը
օղլունա թէրք էթմիշ, զէվճէսինէ 1 միլիօն լիւրա
պրազմըշ օլուպ թէքրար էվլէնիւսէ օ մէպլաղըն
տա քէնտի օղլունա ինթիգալ էթմէսինի թալէպ
էթմիշ : Իլք զէվճէսի քէնտինի թաթլիգ էթմիշ
իտի, վասիյէթնամէտէ օնուն իսմինի զիքր էթ-
մէմիշ : Պիր միլիօն լիւրա տա զըղընա պրազմըշ աըր :
— Միսիսիփի նէհրի ֆէյլան էթմէքլէ 10 միլիօն
լիւրա զիյանը պատի օլմուշ տրր : Եիւզլէրճէ քիմ-
սէլէր թէլէֆ վէ 100 պիւլէրճէ քիմսէլէր միւ-
թէզարրուր օլմուշար տրր :

Ձին. — Ձին հիւքիւմէթի «Ալթը տէվլէթլէր» տէն
իսթիգրազ էտէճէյի մէպլաղը 250,000 նէֆէրտէն
իպարէթ օրտուուն թէրիսիսինէ սարֆ էտէճէք
օլտուղունտան, տէվլէթլէր մէզքիւր մէպլաղըն
սարֆընը գօնթրօլ էթմէք վէ քէնտի թարափ-
լարընտան վէքիլէր թային էթմէք թէքլիֆ էթ-
միշլէր իսէ տէ, Ձին հիւքիւմէթի պու թէք-
լիֆի քէնտի միլի շէրէֆլէրինէ պիր հագարէթ
սատ իլէ ըէտտ էթմիշլէր տիր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էյմիւածին Կաթողիկոսը Գէորգ Սրբազան
քէնտի մէմուրիյէթինին Ձար հագրէթլէրի թա-
րափընտան թաստըգ օլունմասը միւնա-
սիպէթլիյէ Գաֆգասիա վալիսի Կոմս Վարանցով
Տաշկով վասըթասըյէ Ձարա թէլէյրաֆիյէն
արզը թէլէքքիւր վէ թէմէննիյաթտա պու-
լունմըշ, վէ Ձար Նիգոյա հագրէթլէրի Կոմս
Տաշկով վասըթասըյէ Կաթողիկոս Ս.ա պէյանը
մէմուննիյէթ էյլէմիշ տիր : — Փաթրիգ Ս.
ղայր ի Միւսլիմիէրտէն 45 սիննինէ գատար ա-
քէր ախըր դարարընա տաիր պիր թազրիլ թէրթիպ
էյլէմիշ օլուպ, անտէ 45 եաշընտա պուլունան-
լարըն վազթըյէ վէրկիլէրինի թէլէտիյէ իլէ օ
վազիֆէլէրինի իֆա էթմիշ իտիքլէրի, զայր ի
Միւսլիմիէրին ախըր ասքէր գարարը 1325տէ
վէրիլմիշ օլտուղունտան, անը մաղի իչիւն թաթ
պըգ էթմէք լազըմ կէլմէտիյի, 1299տան պաշ-
լայարազ կէնճէր սիլահ ալթընա ալընմըշ օլ-
տուղունտան ալիլէր մէտարը թէպլիւշլէրին-
տէն մահրում էտիլմիշ վէ գըթալլար եիւզիւն-
տէն զաթէն խարապ օլմուշ օլուպ, պու սօն
թէրթիպին ալիլէրի քեամիլէն մահվ էտէճէյի,

վէ պու պապտէ հէր թարափտան իշթիքեալար
վիւրուտ էթտիլի պէյան էտիլմիշ տիր : — Փաթ-
րիգ Ս. թասհիհ ի սինն մէսէլէսինէ սաիր ա-
ռաջնորդարանլարա աթիտէքի պէյաննամէյի կէօն-
տէրմիշ տիր : — 1299—1304 թէվլէլիւտէր
1305ին գուրա ֆէրմանը գրաաթընտան էվլէլ
թասհիհ ի սինն թալէպ էթմիշ իսէլէր, պու թա-
լէպլէրի մէմուրիյն ի սաքէրիյէ թարափընտան
գապուկ վէ իճրա էտիլէճէք, 1305իլլէր քէնտի-
լէրին գուրա մուամէլէսինտէն էվլէլ, 1306 վէ
1307 թէվլէլիւտէր 1305ին գուրա մուամէլէ-
սինն խիթամընտան էվլէլ միւրաճաաթ էտէր-
լէրտէ, թասհիհաթ իճրա էտիլէճէք տիր, 1305
իլլէր գուրա մուամէլէսինն խիթամընտան սօն-
րաքի թասհիհաթ գապուկ օլունմալաճազ
մուալէնէ ի իպթիտալիյէտէն էվլէլ թասհիհ ի
սիննտէ եաշ քիւշիւտիւրմիշ իսէ գապուկ էտիլիւր,
պէօլիւտիւրմիշ իսէ գապուկ էտիլմէշ : — Պուն-
տան էվլէլ Փաթրիգիւսանէյէ կէօնտէրիլէն պիր
թէզքէրէ իլէ, մէարիֆէ աիտ մէսալ իչիւն
մէարիֆ նէզարէթինէ տէյիլ, իսթանպուլ մէարիֆ
միւտիլիյէթինէ միւրաճաաթ էլլէմէք իսթար
էտիլմիշտի, Խառն ժողով Ապրիլ 26տաքի իճ-
թիմանտա, պու գարարը Փաթրիգիւսանէ իմ-
թիլազաթընա մուղայիր աատ էտէրէք տաիմա
Ատլիյէ նէզարէթլիյէ միւղաքէրէ էյլէմէյի թաթր
գարարա ալմըշ տրր : Եէմմասլար, մէմուրիյն ի
րուհանիյէ վէ իլահիյաթ մէթէպլէրի թալէպէսի
հագընտա մէրճիինէ մալիւմաթ իթասընը մէճ-
լիս ի թուհանիյէ հէվալէ էյլէմիշ տիր : — Փան-
կալթիտէ էպնիյէ ինչասընա թէլէպալիւս օլուն-
միշ տրր : իսմինի քէթմ էտէն պիր էրմէնի
պնի տաիրէտէ քէնտի մէսարիֆի իլէ պիր մէք-
թէպ ինչասընը թէքլիֆ էյլէմիշ տիր : — Ու-
սուսն. խորհուրդ՝ էքսիլէն իքի ազա եէրինէ էրմ.
Փրօթէսթան վէ էրմէնի Գաթօլիքլէրտէն պիրէր
ազա ինթիսապ էտիլմէսինի արզու էյլէմիշ իսէ
տէ, Փաթրիգ Ս. թարափընտան պունըն միլի
Սահմանադրութիւն աճեալմընա մուղայիր օլտու-
ղու պէյան էտիլէրէք իքի էրմէնի Լուսաուր-
չական սէչիլմիշ տիր : — Պիթլիստէն Փաթրիգ-
իւսանէյէ վիւրուտ էտէն պիր թէլէյրափտան ան-
լաշըլարընա կէօրէ, թուսաաթը ըրէսիլիյէսի օլ-
մայան մէքթէպլէրին շէհատէթնամէսի թաստըգ
օլունմատըղընտան մուալիմիլէրի ասքէր ալըն-
մըշ տրր : — 1900—1911 գատար Ս.մէրիգալահ հիճ-
րէթ էտէն էրմէնիլլէրին աատտի 28,916յա պա-
լիղ օլմուշ տրր : — Ուրվազ վիւրայէթի տալի-
լիստէ Պիւսեանը Համիտտէ Վահանուշ իսմինտէ

պիր էրմէնի գըզը՝ պէշիքտէ իքէն նիքեան է-
տիրիւն տիր, պէշանէսիյէ իսլամ էտիմէք թէ-
չէպպիւսիւնտէ պուլունուլմը իտի: Շէյխ իւ
Իսլամըն պու շէյի մէն էթմիշ օլմասընա րազմէն
մահալըն նախի մէսլէքիստէ իսրար էյլէ-
մէքտէ օլտուղունտան Փաթրիգիստէ սէտարէթէ
միւրաճաթ էյլէմիշ, վէ Սախտ փաշա՝ մէզ-
քիւր թէչէպպիւսիւն մէնի իչիւն Շէյխ իւ Իս-
լամա վէ մահալի հիւքիւմէթէ պիրէր թէղքէրէ
կէճնաէրմիշ տիր: — Պահարըն վիւրուաւըյէ
նաղմա վէ ճինայէթին արթաւըր, քէօյլիւլէրին
գօրգուլարընտան թարլալարընա կիտէմէտիլի,
վէ պու երւզտէն չօգ եէրտէ էքին օլմասըրը
Պիթիստէն իխպար էտիլիյօր, 2 հաֆթա գար-
ֆընաա 6 էրմէնի մազթուլ, 4 էրմէնի մէճրու:
էտիլմիշ, պիր քէօյտէն ճէպրէն 100 լիրա ախլ
էտիլմիշ, 6—7 ժանտարմալարըն սիւհալարը ա-
լընարազ պաղլանմը վէ տէօյիւլմիւլ: — Մուշ-
տա Քիւրտ ֆազըշար (ֆազը) հիլէ իլէ պիր
էրմէնիլ օտալարընա չաղըրարազ անը պօղմազ
իսթէրլէր իսէ տէ, չէտիս քէօթէքտէն սօնրա
արալարընտան պիրինիլն ինսաֆըյէ էրմէնի կէնճ
գուրթուլուր: — Թիքանիլտէ 6 էրմէնի եօլ-
ճու (պիր ըիվայէթէ կէօրէ 15 էրմէնի) պու-
լունուպ պունլար Քիլի գասապասընտան
իտիլէր: Իսմլէրի Նշան Գրիգորեան, Դաւիթ
Վարդանեան, Արթին վէ Մամիւրէ Տէր Ղազար-
եան, Սարգիս Ալվէրտիեան, Արսէն Սիրականեան
իտի: Նշան վէ Դաւիթ գուրթուլմըլար տըր:
Պիր խապէրէ կէօրէ, տիլէր տէօրթլէր լիսան
պիլմէտիլքէրինտէն էօմր գաղըղընա գարըլարտան
էվլէլ կիրմէյէ չաղըմըլար վէ մէմուրլար ան-
լէրի ըիվօլվէր իլէ վուրմուլար տըր: Մամի-
րէնին ճէսէտի պուլունուպ գարաշա չըգարըլ-
մը տըր: — Այնթապըն Աղենական էրմէնի
մէքթէպի «Իտատի» տէրէճէսինէ թէրֆի վէ
հիւքիւմէթ թարաֆընտան թաստըգ էտիլմիշ
տիր:

ՓՐՕ. ՃԷՍԱԱԹԸ

Ատանա հատիսէսի միւնասիպէթիյէ մահալը
մէզքիւր Փրօթէսթան քիլիսէսի տիկէր քի-
լիսէլէր իլէ պէրապէր միւնսթէրիգ օլմուշ վէ
մէզքիւր ճէմաթ պիր պուչուգ սէնէ գատար
Ատանա էրմէնի քիլիսէսինտէ իպատէթ էթմիշ
իտի: Մէզքիւր մուհապպէթ վէ իլթիլաքըն
գիքրինէ քիւլիւք պիր ետտիկեար օլմազ իւզրէ
Փրօթէսթան ճէմաթը Ամէրիգատան պիր պէօ-
յիւք ասմա սաաթ կէթիլթմիշ վէ Մայիս ճտա

Ս. Աստուածածին քիլիսէսինէ թագաւմ էյլէմիշ
վէ Լուսաւորչական միլլէթտալարըմը թարա-
ֆընտան օ՛մէմնունիյէթլէ գապուլ օլունմուշ տըր:
Պու միւնասիպէթլէ Վեր. Աշճեան եաղըյօր քի.
«Հէտիյէմիլլէն քիւլիւքիւլիւնիւ մուհապպէթի-
միլլին պէօյիւքիլիլի իլէ իքմալ էթմէք, վէ հէ-
տիյէտէն զիյաաէ միլլէթիլմիլլին պու իքի գըսմ-
լարը միյանէսինտէ մէվճուտ օլան միլթգապիլ
մուհապպէթ վէ իթթիֆազա տիգզաթ ճէլպ
էթմէք իսթէրիլ, էճատըմը պիր, լիսանմը պիր.
Առնարաւըմը պիր, խէլասքեարըմը պիր
վէ գալպիմիլ տախի պիր տիր: Պու պիրիքաէ
տէվամ էտէլիմ:» — Ատանա քիլիսէսինին Ամէ-
րիգատա պուլունան էվլատարը սէնէլէր էվլէլ
պիր չիրքէթ թէչքիլ էյլէմիշ օլարազ Ատանա
Ագատէմիս մէքթէպինէ եարտըմ էթմէք ատէ-
թինտէ տիրլէր: Իչպու չիրքէթ պու մազսէտ
իչիւն կէչէն կիւզտէ 8 Ինկիլիլ լիրա կէճնաէր-
միշ իտի, պու քէրրէ տախի Մայիս 4տէ 9 Ինկ.
լիրա իսնէ էթմիշ տիրլէր: — Ատանատա Ինճիլի
ճէմաթ պու եաղըլարտա Քիւրտիսթանտա
Ինճիլի իշ իչիւն 6 լիրա, Օսմանիյէ Թիգքեար
քիլիսէսի իչիւն 5 լիրա (կէչէն սէնէ 10 լիրա
վէրմիլլէր իտի) վէ գատըլարըն թէչպիլի պէ-
շաթէթ հէյէթի ալի մազսէտ իչիւն 10 լիրա
իսնէ էյլէմիլլէր տիր: — Նիւ Եօրգտա Ալպէրթ
էֆ. Կ. Թէլֆէեան իլէ Սր. Ռօզ Թապիպեա-
նըն ագաւ իպաիվաճը Ապրիլ 27տէ Վեր. Մ.
Կ. Փափազեան եէտիլլէ իճրա էտիլմիշ տիր: —
Էրպաստան Աւետիս էֆ. Թիւֆէնքճեան զէվ-
ճէսի Տիկ. Թագուհի Ա. Թիւֆէնքճեանըն վէ-
ֆաթընտան տօլալը ագրապա վէ տօթլարըն-
տան գապուլ էյլէտիլ թաղիյէնտալէրէ ալըր
ալըր մէքթուպ Կաղամաղըլընտան, Բահնիւմա
վաղըթասըյէ ճիւլլէսինէ թէչէքքիւրաթընը պէ-
յան էտէր: — Արամ էֆ. Թորոսեան՝ մէճուա
պէտէլի օլարազ, Վեր. Ա. Ա. Շիրաճեանտան
58, Վեր. Կ. Յարութիւնեանտան 60, Աւետիս
էֆ. Աստուրեանտան 35, Փրօֆ. Յ. Յ. Մա-
նիսաճեանտան 20 ղրշ. ախլ էյլէմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻ

Մախարեպի.— Կէչէն հաֆթա Բօոօստա Ի-
թալիսնլարըն մաղլուպ օլուպ անլէրտէն 1,000
քիլի էսիր վէ 800 քիլի մազթուլ օլտուղուղա-
զէթալարտա իլան էտիլմիշ իտի իսէ տէ, մէզ-
քիւր խապէրին պի էսաա օլտուղու անլալըմը
տըր: Բօոօստա տաալը թէքմիլլէն իշլալ էտիլմիշ
վէ ճէզալիլի Պանը Սէֆիտ վալիսի Սուպնի

պէս, վիւայէթ տէֆթէրաւարը վէ թահրիրաթ քեաթիպի իթալիանպար լժարաֆընտան էսիր ալընըպ իթալիայա կէօթիւրիւվիւշ տիրէր: Քէզալիք պու հաֆթա զարֆընտա իթալիա սոնանմալարը՝ Քէրփէ, Լիրիօս, Գալիմիօս, Իլիաքի վէ Գաչօթ ատալարընը իշղալ էթմիշ վէ սնլէրտէն պազըլարընտաքի մէմուրիյն ի մահալլիյէյի էսիր ալմը տըր: Իթալիանըն՝ Ճէզալի ի Պահրը Սէֆիտի պիրէր պիրէր իշղալ վէ զապթ էթմէք նիյէթիւնաէ օլտուղու անլաշըլմագտա տըր: Պու կիւնլէրաէ մուսիրրէն տէվէրան էթմէքտէ օլտն պիր լիվայէթէ նազարէն՝ Ինկիլթէրրա իլէ իթալիա պէյնիւնտէ ագտ էտիլմիշ օլտն մախֆի պիր իթիլաֆ նէթիճէսիւնտէ Ինկիլթէրրա տէվէթի՝ Բօտօս, Սազըզ վէ Սիտիլի ատալարընըն իթալիա իւհտէսինէ կէչմէսինի թէէմին էթմիշ տիր:

Պողազպարտան թօրփիլէր էնճամ քեամիլէն գալտըրըլմը տըր: Մէզքիւր ամէլիյաթ էնանսընտա 3 ատէտ թօրփիլ փաթլամը իսէ տէ, տէնիլտիյնէ կէօրէ ճանճա պիր զայաթ վուգու պուլմամը տըր: Իքի թարաֆտա պէքլէմէքտէ օլտն սէֆինէլէր չու եօլտա պողազը կէչէճէք սիրլէր: Էվվէլա Պողազպարտան պիր էսքի վափօր կէչիլիլէճէք վէ անտէն սօնրա էօնտէ գուլաղուզ սէֆինէ օլտուղու հալտէ Պողազտա պուլոււնան սաիր վափօրլար սըրա իլէ կէչէճէքլէր տիր: Լիւան մէմուրիյնի թարաֆընտան նէշր էտիլէն պիր փրօլլարամտան անլաշըլտըղընա կէօրէ եէվմիլէ անճազ 40 վափօր կէչէճէք վէ տիկէր 40 վափօր տա իշէրի կիրէպիլէճէք տիր:

Մեհմիւ ի Մեպուլաան Փազար էրթէսի կիւնիւ պիր իճթիմա ագտ էտիպ, եէնի կէլէն մէպուլարըն թահիլի ամէլի իճրա գըլընմը տըր: Մէվճուտ մէպուլաանըն ատէտի 205է պալիզ օլմուշ տըր: Պազը մէպուլարըն սուրէթ ի ինթիլապը փէք եօլսուզ թարգտա վուգու պուլմուշ օլտուղոււնա վէ անլէրին մէպուլուղա լայըզ օլմա տըզլարընա տաիր վիւրուտ էթմիշ օլտն պազը էվրազ միւզաքէրէյէ ալընըպ անլէրին ճիւմէսի տախի թահգիլգ էտիլէմէյէրէք լէտտ օլունմուշ տըրլար: Իթթիհատ վէ Թէրազգը ֆըրգասընա մէնտուպ ազալար պիր գաչ տէֆա այլը իճթիմալար ագտ էտիպ, պու տէվրէ ի իճթիմալիյէ էվվէլքիւնի տէվաւը մը տըր հօգսա աէյի մի տիր մէվլուը հազգընտա միւզաքէրէ ճէրէյան էթմիշ տիր: Զօգլար՝ պու տէվրէ ի իճթիմալիյէնի էվվէլքիւնի տէվաւը օլմայաճաղընը իստա էտիլօրլար: Մէճիւս միւզաքէրաթընըն պիր

այ թէմտիտ էտիլէճէյի լիվայէթ օլունուլօր: — Իթթիհատ վէ Թէրազգի ճէմիլէթիւնի մէճիւս Մէպուլաան ֆըրգասընա իսալիլ պէյ լէիս ինթիլապ էտիլմիշ տիր:

Արնալուշտուգտա Մալիսիատա պիր իքի գապիլէլէր իլէ Օսմանը ասքէրլէրի արասընտա պիր գաչ միւսատէմէլէր վուգու պուլուպ, ասաքի՝ օլտուգճա մուհիմ գայաթա ուղրամը տըր: Ումուլմի պիր իսեան վուգու պուլաուղու գանն օլունմուշ իսէ տէ, սօն կէլէն խապէրլէրտէն պունոււն պէօյլէ օլմատըղը անլաշըլմը տըր:

Միւրքեհիլի. — Թեխաւ վափօրուներն գափտանը Լգմիրտէ հիւքիւմէթի մահալլիյէ թարաֆընտան խաթաթանէյէ ալընմը իտի: Ամէրիգա սէֆիրի Պապը Ալիյէ միւրաճաթ էտէրէք, գափտանըն Ամէրիգա հիւայէսի ալթընտա օլտուղոււնա պէյան վէ անըն սէֆարէթխանէյէ թէսիլմիւնի թալէպ էթմիշ իսէ տէ, Պապը Ալի՝ գափտանըն մահքէմէ ի Օսմանիյէտէ մուհաքէմէ օլունմասը իճապ էթիլիւնի պէյանլէ թալէպի լէտտ էթմիշ տիր: — Ատանատա եէվմիլէ գօլէրատան 10—12 միւսապ վէ 3—4 թէլէֆաթ վուգու պուլմագտա իմիշ, իսուսուսի պիր մէքթուպտա խտիա էտիլալիյնէ նազարէն կէրէք միւսապիյն, կէրէք թէլէֆ օլանլարըն ատէտի հիւքիւմէթին խապէրտար պուլունսուղոււնտան խալիճա զիյատէ տիր: — Գօչանատա (Բումէլի) պիր գըզ՝ ալիէնի մէտարը թէայլիւշիւ օլտն պիրատէրինի ասքէրլիքտէն գուրթարմագ իշիւն սաչընը քէսիպ պիրատէրինի իսմի իլէ ասքէրլիլէ կիթմիշ վէ խասթալանըպ մուալէնէ էտիլիւնէ սըրը ֆաչ էտիլմիշ տիր: Հարալիլէ նէզարէթի՝ գըզըն տէրհալ սալըվէրիլմէսիւնի վէ ալիէնի թէայլիւշիւնիւն թէէմին էտիլմէսիւնի էմը էթմիշ տիր:

Ս. Փաթրիգ Արչարուներ էֆ. հազրէթլէրինէ Պիրինճի լիւթպէտէն Օսմանի նիշանը իհան պուլլուրուլմուշ տըր: — Բուսիա հիւքիւմէթի՝ Գաֆգասիտ վէ Օտէսա հուտուտարընտա ասքէր թօփլամագտա տըր: — Տանիմարգա գըսըլ Սէքիլնճի Ֆրէտէրիգ Համպուրկտա գալպ խասթալըղընտան ֆիւճէթէն վէֆաթ էթմիշ տիր: Միւշարիլէյ 79 եաչընտա իտի:

Միւսիւր ի մեսուլ վէ սահիպ ի իմրիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԱՆՆ

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
Տէրիսատէթ, Զագմագճըլար, Յակոբեան խան